

e vek

Ročník XXVII. ► November 2022 ► www.jds.sk

Seniori zo Svitú v Tatrách.

OBSAH

NA AKTUÁLNU TÉMU

Z ČINNOSTI JDS

RADÍME VÁM

LITERÁRNA PRÍLOHA

NÁŠ ROZHOVOR

Naším čitateľom do pozornosti

Radi vítame aj uverejňujeme Vaše príspevky. Z technických dôvodov Vás žiadame o ich elektronickú formu. Prijímame ich na adrese: redakcia3vek@gmail.com, resp. jds@jds.sk
Ďakujeme.

► redakcia

Milé naše čitateľky, čitatelia,

rád sa Vám prihováram v čase, keď sa po rodinách, ale aj v našich organizáciách JDS spoločne pripravujeme privítať najkrajšie sviatky v roku – Vianoce. Tento tradičný rodinný sviatok je o spoločnom prežívaní radosti aj o utužovaní medzi-generačných vzťahov vo vlastnej rodine, ale aj mimo nej. Sú predsa omnoho dôležitejšie ako množstvo darčiekov, ktoré dáme pod stromček. Nájsť si pre seba vzájomne čas, vypočuť jeden druhého, podporiť a hoci sa aj vyžalovať. Vianoce sú hlavne o ľudskosti.

Keď sme začínali rok 2022, veľmi sme si priali, aby bolo čím skôr za nami drsné obdobie pandémie COVID 19 aj s prísnyimi karanténnymi opatreniami. Potešilo nás ich jarné uvoľňovanie. Ale bezprecedentný útok ruských vojsk na Ukrajinu a s ním obrovská vlna migrácie z tejto vojnovou skúšanej krajiny stíšili naše radostné očakávania. Postavili nielen našu krajinu, ale celý svet pred ďalšie vážne nebezpečie. Realita solidarity dostala veľmi konkrétnu a mnohorakú podobu. Núti nás prijímať aj nekomfortné podmienky každodenného života, súvisiace hlavne s energetickou krízou a sprievodným zdražovaním takmer všetkých základných životných potrieb.

My, seniory, sme v živote už prešli všeličím, život nás naučil aj sa uskromniť, aj všeličo pochopiť. Poradiť si v ťažších časoch. Ale naučil nás aj vedieť si obhájiť svoju ľudskú dôstojnosť, domáhať sa svojich práv. Naše občianske združenie preto neustále komunikuje nielen s občianskou verejnosťou, ale aj s orgánmi štátnej správy a samosprávy, aby prikladalo k riešeniu vecí verejných svoj hlas, svoje skúsenosti, podporu, ale aj potrebnú kritiku a primerané požiadavky.

Rok 2022 bol pre našu Jednotu snemovým rokom – hodnotili sme svoju činnosť a stanovili si ciele a úlohy na ďalšie obdobie. Sme počtom svojich členov aj našimi aktivitami dôležitý občiansky subjekt, ktorý dával aj dáva o sebe vedieť. Len na nás spoločne záleží, ako sa nám bude dariť obhajovať práva seniorov v našom štáte, ako dokážeme spolupracovať s orgánmi samosprávy aj štátnej správy na skvalitňovaní ich sociálnej politiky.

Priatelja,

dovoľte mi vrátiť sa v závere svojho príhovoru opäť k Vianociam – rád Vám prajem aj v mene celého predsedníctva JDS veľa krásnych chvíľ prežitých v príjemnej atmosfére Vianoc, v novom roku veľa zdravia, šťastia, osobných a pracovných úspechov v našich kolektívoch JDS.

Dr. Michal Kotian, predseda JDS

Vydáva: Ústredie Jednoty dôchodcov na Slovensku s finančnou podporou MPSVaR SR.

Redakčná rada: PhDr. Alojz Luknár, Dr. Michal Kotian, Valéria Pokorná, Mgr. Dobroslava Luknárová.

Grafická úprava, redakčné a technické spracovanie: Bittner print s.r.o.

Tlač: Bittner print s.r.o. Bratislava **Rozširuje:** JDS poštou a vlastnou distribúciou. **Nepredajné.** EV 644/08 ISSN 1336-0833. **Periodicita vydávania:** 4x ročne. **Sídlo vydavateľa:** Výhonská 1, 831 06 Bratislava.

IČO vydavateľa: 00897019. Číslo 3/2022

Milé seniorky, milí seniori,

všetci máme za sebou viac ako mimoriadne náročné dva roky. Išlo o čas, kedy aj obyčajné stretnutie s našimi najbližšími nebolo vždy bezpečné a museli sme sa prispôbiť mnohým nepríjemným situáciám. Dokonca aj Vianoce, kedy sa rodina

stretáva v širšom kruhu, boli počas týchto rokov nie také šťastné a veselé, ako sme si priali.

Verím, že tento zložitý čas sme spoločne prekonali. Som presvedčený, že aj Vy sa tešíte na vianočné obdobie naplnené pokojom, oddychom a radosťou s najbližšími. Jednoducho také Vianoce, aké si ich všetci pamätáme. S vôňou domácich koláčov či zemiakovým šalátom a s celou rodinou za jedným stolom. Myslím si, že si ich všetci zaslúžime, aj keď svet okolo nás stále vytvára nové výzvy, s ktorými sa musíme všetci vyrovať.

Chcem Vás uistiť, že na ministerstve práce sociálnych vecí a rodiny robíme všetko preto, aby ste v pokoji prežili nielen nadchádzajúce sviatky, ale aj celý rok 2023. Viem, že od nás očakávate pomoc, pretože sa musíte vyrovať s rastúcimi cenami v obchodoch. Môžem vám sľúbiť, že pomoc dostanete. Robíme všetko preto, aby sme znížili negatívne dopady rastu cien pre najzraniteľnejších, a seniori

rom venujeme špeciálnu pozornosť.

V tomto príhovore nechcem hovoriť o navyše vyplatených príspevkoch k dôchodkom, či ich zvyšovaní alebo o rodičovskom bonuse, ktorý v budúcom roku tiež zvýši dôchodky, pretože teraz je naozaj čas zastaviť sa, oddýchnuť si po ťažkom období a žiť v prítomnosti s našimi najbližšími.

Zážitky, ktoré si spoločne vytvoríme, sú nenahraditeľné. Ak nemáme pevný základ so svojej rodine, stráca sa zmysel naháňaním sa za lepšou prácou či peniazmi. Mňa osobne pandémia naučila, že si musíme oveľa viac vážiť čas, ktorý trávime s rodinou, našimi rodičmi a starými rodičmi.

Všetkým prajem šťastné, veselé a požehnané Vianoce.

Milan Krajniak,
minister práce, sociálnych vecí
a rodiny SR

Vianočné návraty

Keď sa obzor halí
do sivých tónov zimy
a obloky hýria
sviečkami vianočnými,
pohne sa na dne srdca
zatíchnutý zvon –
A chvie sa piesňou detstva,
sladkým domovom
a dávno
stratenými snami...
Kto načúva mu,
kto sa pozastaví
na kľukatej ceste života,
objaví v sebe žriedlo,
prameň novej sily
v tom svete dávnom –
na maminej dlani...

D.L.

Keď majú piesne hlavné slovo

„Na Kráľovej holi stojí strom zelený...“ – veľkou sálou Kultúrneho domu v Liptovskom Mikuláši znie

ky. Len čo skončila, ozýva sa druhá pieseň a po nej ďalšia ... akosi sa spevákom nechce odísť... sú radi, že sú

nesmierne podmanivo známa a pre tento kraj aj typická ľudová pieseň. Znie z javiska? Alebo z hľadiska? - vznáša sa po celom veľkom priestore, až človeku behajú po tele zimomriav-

takto spolu – a chce sa im spievať – Nie je to po prvý raz, že sa spevavé predpoludnie končí – zborovo. Pre celoslovenské prehliadky speváckych súborov JDS je to skoro obvyklá situ-

ácia, len po každej v inej sále a s inou piesňou. Už po 22. krát sa takto stretli vybrané súbory z krajských prehliadok, aby predviedli svoj repertoár, svoje spevácke umenie na **Celoslovenskej prehliadke speváckych súborov seniorov 2022**.

13. októbra 2022 súbory, hostí aj domáce i cezpoľné publikum s radosťou privítal predseda JDS a súčasne aj predseda KO JDS Žilina **Dr. Michal Kotian**. Z hostí sa seniorom prihovorili aj zablahoželali k Mesiacu úcty k starším: primátor mesta Lipt. Mikuláš Ing. Ján Blcháč, PhD, Ing. Igor Choma, poslanec NR SR za stranu Smer SD a Erik Tomáš, poslanec NR SR a podpredseda strany Hlas SD. V publiku sedeli ďalší hostia: viceprimátori mesta LM: Ľuboš Trizna a Ing. Rudolf Urbanovič, poslanec VÚC Žilina, Ing. Alena Uličná, riaditeľka Soc. poisťovne v LM, predsedovia KO JDS: J. Hlaváč, Mgr. A. Királyová, J. Butala, Mgr. A. Oľapková, Mgr. A. Petričová, Mgr. E. Čížová, podpredseda JDS PhDr. A. Luknár, z ústredia JDS pp. I. Gečevská a D. Hlubíková, predseda ÚRK J. Sokol.

Samotnú **Prehliadku otvorilo vystúpenie** domáceho seniorského speváckeho telesa – **speváckej skupiny „Poludnica“ zo Závažnej Poruby** (okr. Lipt. Mikuláš). Pod odborným vedením Mgr. Simony Petričkovej zaspievali s klavírnym sprievodom kytičku piesní o láske k rodnému kraju: „Toto je tvoj domov – tam sa raz vrátim a svoj diel splatím ...“ Kvalitná úprava piesní, svieže hlasy, recitácia i dvoj-trojhlasný prednes... nemožno sa čudovať, že súbor so svojimi nahrávkami uspel aj na seniorskej súťaži v Číne.

Moderátorka TV a RÁDIA LIPTOV p. Silvia Bakkery postupne predstavovala a uvádzala ďalšie súbory:

Zo Žiaru nad Hronom prišiel reprezentovať KO JDS Banská Bystrica **zmiešaný spevácky súbor „Seniori – optimisti“**. Prekvapili žánrovo pestrým repertoárom aj dynamikou prednesu, striedaním sólového a zborového spevu. Záverečná pieseň ich

vystúpenia dobre známa v podaní K. Konárika a R. Kazíka „Život je boj“ vyznela v ich podaní s hlbokou presvedčivosťou. Vedúca súboru p. Antónia Lojková musela byť s vystúpením súboru spokojná.

Spoločenské oblečenie dvoch prvých účinkujúcich súborov vystriedal vďaka tretiemu vystúpeniu ľudový kroj od Myjavy. **KO JDS Trenčín prišiel reprezentovať súbor Sihoťiar** pod vedením p. Marty Luptákovvej. Opäť sa ozývala aj harmonika a známe ľudové piesne zneli veselo až žartovne. Popri speve pobavilo publikum humorné rozprávanie p. Ladislava Juríka aj spevácko-tanečné finále s piesňou „Tancuj, tancuj, vykrúcaj...“

Aj **súbor Lipa zo Spišskej Novej Vsi** (KO JDS Košice), vedený p. Júliou Maniakovou, stavil na oblečenie v regionálnom kroji. Do svojho vystúpenia vložil piesne oslavujúce rodný kraj – domovinu i lásku k rodine. V závere potešil divákov piesňou so žartovnými prekážkami zaľúbencov, dokonca aj ľudovým tancom za sprievodu harmoniky.

Do tretice kroj? Ale ako inovovaný! Keď nastúpili na javisko **členky súboru Kolarovičanky** z Kolárovic (okr. Bytča, KO JDS Žilina) pod vedením Mgr. Jozefíny Šupíkovej, zamodrelo sa! Pekná štylizácia kroja s využitím bieleho plátna a modrotlač s plisovaním na sukniach aj zásterách prekvapila a vyslúžila si obdiv v hľadisku. Rovnako aj podmanivá krása a svojráznosť trávnic v ich podaní, verše o drotároch aj záverečné „Juch!“

Ešte doznieval potlesk pre Kolarovičanky a už nastúpila na javisko **spevácka skupina „Jazero“ z Rožkovian** (okr. Sabinov, KO JDS Prešov). Vojenské piesne v podaní jedenástich mužských hlasov podfarbené tónmi harmoniky a prizdobené zvonkohrou ozembucha preladili atmosféru v sále do inej tóniny aj inej nálady. Dobré, že smútok jednej z vojenských piesní vyvážilo humorné slovo o senioroch a potom aj podupy a cifrovanie pri pesničke - hneď je opäť veselo! Vedúci súboru Anton Šarišský mohol byť na svoj súbor hrdý.

Miešaný spevácky zbor „Lipka“ z Nitry – Dolných Krškán (KO JDS

Nitra) už svojím jednotným spoločenským oblečením s aplikáciou ľudovej výšivky, ale aj usporiadaním podľa hlasov priniesol na pódium opäť inú atmosféru. Za dirigovania p. Jany Behrovej predviedol zbor náročné viachlasové úpravy niekoľkých známych ľudových piesní. Možno dynamicky najzložitejšia bola úprava českej ľudovej piesne Neťukej a najsviežejšia – prekvapivá s piesňou Pri

Súbor „Melódia“ z Bratislavy - Petržalky (KO JDS Bratislava), s vedúcou p. Máriou Winklárekovou, uzatváral pestrú prehliadku speváckych vystúpení a výberom interpretovaných piesní doslova vyzval seniorské publikum ku spoločnému spevu. A tak za zvukov harmoniky veselo poletovali po celej veľkej sále KD slohy známych piesní: „Jedna ruža, dve ruže...“ alebo „Čo to tam šuchoce...“

potoku sedela... Keby odborná porota, ktorá sledovala celý koncert, mala dávať za vystúpenie aj body, iste by to bola plná desiatka.

a d’.

Rýchlo a veľmi príjemne bežal popoludňajší čas seniorom – milovníkom spevu z celého Slovenska. Bol

plný pohody a radosti, umeleckých zážitkov.

K záverečnému poďakovaniu pozval predseda JDS Dr. M. Kotian na pódium nielen všetkých vedúcich súborov a predsedov KO JDS, ale aj všetky speváčky a spevákov. Diplomy a upomienkové darčeky mu pomohol porozdávať za hostiteľské mesto Liptovský Mikuláš Ing. Ján Blcháč, PhD, primátor.

Bodka za rozospievaným predpoludním? Aká iná? Pesničková: „Na Kráľovej holi...“

Počas chutného obeda, ktorý uzatváral toto celoslovenské podujatie ešte ostalo aspoň zopár minút na vzájomné pozdravy, pochvalu či krátke osobné rozhovory o všeličom možnom. Ostal čas aj na vyjadrenie vďaky a pochvaly funkcionárom OO JDS Liptovský Mikuláš a KO JDS Žilina pod vedením predsedu JDS Dr. Kotiana za výbornú organizáciu Prehliadky a pracovníkom KD ako aj mestskému úradu a primátorovi mesta za prajné hostiteľské prostredie.

22. ročník Prehliadky speváckych súborov seniorov bol plný pozitívnej energie a tvorivej inšpirácie.

► **Mgr. Dobroslava Luknárová**

Potulky po Moravskom Toskánsku

Koncom septembra naša ZO 7 JDS Bratislava - Staré Mesto zorganizovala pre svojich členov zájazd na južnú Moravu. Naplánovali sme si pozrieť tzv. Moravské Toskánko. Celodenný autobusový výlet sme mohli absolvovať najmä vďaka sponzorskému príspevku od mestskej časti Bratislava 1.

Z Bratislavy sme odchádzali v ranných hodinách a naša prvá zastávka bola v obci **Bukovany**, kde sa nachádza areál Bukovanský mlyn. Milá lektorka nás ochotne oboznámila s históriou vybudovania mlyna: *Mlyn holandského typu bol vybudovaný v r. 2004. Na prízemí sa nachádza klubovňa, na prvom poschodí predajňa suvenírov a expozícia slováckej kuchyne. Na najvyššom poschodí je vyhladávková plošina a z nej nádherný výhľad na okolitú krajinu. Mali sme šťastie na počasie, bola vynikajúca viditeľnosť, a tak sme videli nielen krásne Kyjovsko, Biele Karpaty ale*

dokonca aj kopec Kobyla pri Bratislave.

Ďalšou zaujímavosťou areálu je **Alej českých panovníkov**. *Na 650m dlhom chodníku sa nachádza*

79 sôch osobností českých dejín - Praotec Čech, Libuša, Přemysl Oráč a ďalší.

Po dobrej káve v miestnej reštaurácii sme, s pocitom krásneho zážitku, areál opustili.

Našou ďalšou zastávkou bola dedinka **Ždánice**.

Nachádza sa tu renesančný záмок zo 16.stor., v ktorom sa vystriedali rôzne šľachtické rody. Zámok sa po r.1945 stal majetkom štátu, ale v súčasnosti je opäť v súkromnom vlastníctve.

V Zámočkej reštaurácii sme sa naobedovali a pokračoval návštevou Vrbasovho múzea.

Vrbasovo múzeum založil ždánický učiteľ a historik **Jakub Vrba** v r.1938. *V súčasnosti sa expozícia nachádza v miestnostiach prízemnia*

zámku a obsahuje 6000 predmetov. Nachádzajú sa tu pohyblivé modely vodných, veterných mlynov, parného stroja a stredovekej dediny, numizmatická zbierka, keramika, etnografické a archeologické oddelenie a veľa ďalších zaujímavých exemplárov. Pôvodné vybavenie zámku bolo majetkom rodiny Loudonov (známy generál Loudon).

Mali sme na prehliadku hodinu, ale vydržali by sme určite dlhšie. Boli sme milo prekvapení, koľko krásy a zaujímavosti sme našli v pomerne neznámom moravskom múzeu.

Poslednou našou zastávkou bolo vinárske mestečko **Kyjov**, nachádzajúce sa severne od Hodonína, v strede zvlnenej krajiny plnej sadov, polí a vinogradov. Krajinu, pripomínajúcu Taliansko, nazývajú aj Moravským Toskánskom.

Prezreli sme si historické centrum mesta. Dominantou Kyjova je renesančná radnica zo 16.stor., barokový kostol Nanebovzatie Panny Márie a Vlastivedné múzeum, umiestnené v renesančnom zámočku. Na záver prehliadky mesta sme si pochutnali na výborných výrobkoch miestnych cukrární.

Unavení, ale naplnení novými dojmami, sme nastúpili na cestu domov.

Zájazd sa nám veľmi vydaril a určite patrí k našim najnovším pozitívnym zážitkom. Dva roky COVIDu, keď sme boli skoro stále doma, naše aktivity takmer vynuľovalo. Tento výlet sa možno stane prvým krokom k ich oživeniu. Takto sa snažíme zabudnúť na dni a mesiace, prežité osamote. Chceme začať znovu žiť naplno a ďakujeme poslancom MZ v MČ BA – Staré Mesto, že nám to svojím postojom pomáhajú naplniť.

► **Text: Ing. Eva Ballová**

► **Foto: Eva Čuláková**

Nikto nemiluje život tak ako starý človek

Niečo z činnosti ZO JDS Margecany

Dočkali sme sa a znovu sa môžeme stretávať a pripravovať rôzne akcie pre našich členov. Hoci sa po dvoch rokoch nečinnosti, pasivity ťažko rozbiehala činnosť, podarilo sa nám pripraviť niekoľko zaujímavých podujatí.

24. júna 2022 sme v počte 31 osôb vycestovali rýchlikom skoro ráno na jednodňový výlet do Skalného sanktuária Božieho milosrdenstva na hore Butkov. Miestenky sme si zakúpili v predstihu, aby sme mali miesta isté, veď nás čakala 3 a pol hodinová cesta do Púchova. Vo vlaku bolo rušno. Rozprávali sme sa, vtípkovali, poniektorí raňajkovali, hodnotili sme železničné stanice - ktoré sa prestavovali či vylepšovali. V Púchove nás čakali 2 mikrobusey, ktorými sme sa odviezli na parkovisko k chate Muflónka. Odtiaľ sme už išli po vlastných. Cesta bola zo začiatku strmá, dala poriadne zabráť menej zdatným seniorom, a preto sme si miestami posedeli na lavičkách, ktoré popri ceste nechýbali. Po zdolaní strminy sme už kráčali po širokej a miernejšej ceste. Tak po pol hodine sme dorazili k vstupnej bráne križovej cesty - k Bráne rodiny, kde nás vívalo súsošie Sv. rodiny. Počas výstupu sme sa modlili z Dennička sv. sestry Faustíny, jej slová sú vyryté aj na kamenných doskách. Pri zastave-

niach boli lavičky aj pekná výzdoba zo živých kvetov.

V centre Skalného sanktuária nás už čakal generálny riaditeľ Považskej cementárne v Ladcoch Ing. Anton Barčík. Ten nám porozprával celú históriu vzniku tohto veľkého pútnického miesta. Sanktuáriu dominuje 12 metrový podsvietený kríž a 6 metrov vysoká socha Panny Márie. Súčasťou je pamätník sv. Jána Pavla II. a sv. Faustíny, kaplnka Božieho milosrdenstva. Po okrajoch je kamenný múr s množstvom relikvií svätých, s popisom ich života. Ďalej je tu veľké pódium, hľadisko s lavičkami, využívané na konanie bohoslužieb. Celé toto priestranstvo bolo čisté, upravené, zdobené živými kvetmi. Z výšky bol prekrásny výhľad na obec Ladce, cementáreň aj do ďalekého okolia.

Počasiu nám prišlo. Bol horúci letný deň. Hore bol otvorený bufet, padol nám vhod. Posilnili sme sa či už kávou, vodou, sladkosťou - kto na čo mal chuť. Ako sme tak jedli, vychutnávali si okolité ticho, pokoj, relax na duši, rozoberali sme to množstvo urobenej tvrdej práce v kameňolome. Teraz - doslova centrum pokoja a lásky. Nič mu nechýba. Chceš si oddýchnuť? Máš lavičky, altánky, zátišie tvoria konáre listnatých stromov. Potrebuješ na WC? Je tu toi-toi aj s vodou.

Keď sme sa už občerstvili, oddýchli si, pokochali sa výhľadom, pomaly sme schádzali tou istou cestou späť k chate Muflónka. Bol to krásny deň, skutočne príjemný zážitok! Aj touto cestou zaň ďakujeme našej rodáčke Ing. M. Kebiskovej a gen. riaditeľovi cementárne p. Barčíkovi.

Počas roka sme zorganizovali niekoľko podujatí, spomeniem aspoň niektoré:

V našej krásnej obci sa už stalo tradíciou, že „Dni obce“ začínajú Batôžkovým bálom, ktorý pripravujú seniori. Úvodný tanec predvedú naše seniorky z country skupiny Margit. V tomto roku nebola vysoká účasť, ale nálada a zábava boli výborné a aj naše najstaršie členky si zatancovali (od 80 do 90 rokov).

Ďalšou tradíciou býva futbalový zápas „Seniori verzus žiaci ZŠ“ .

Má nielen svoju tradíciu, ale aj príslušné pomenovanie „Úsmevný futbalový zápas“. Tak ako to pri futbale býva, raz vyhrajú žiaci, inokedy seniori a aj keď sa v tomto roku zišli seniori, dá sa povedať „v rekordnom počte“, zápas sme prehrali. Je to popoludnie plné smiechu, zábavy! K tomu máme plnú podporu aj z obecného úradu a pán starosta nám buď píska ako rozhodca, alebo si na chvíľu zahrá, najmä keď sa kopú jedenástky. V tomto roku nás prišiel podporiť aj primátor okresu Gelnica. Odmenou bola dobrá nálada, radosť zo stretnutia priateľov a vnúčať pri hre, ale aj jej sladká odmena a opekané špekáčky.

Samozrejme, že jedným futbalovým zápasom šport seniorov nekončí. Každým rokom organizujeme športové hry pod názvom „Senior-sky zelený deň“. Konal sa 18.mája 2022. Súťažilo sa v 2 kategóriách - Ž, M a v 5 disciplínach. Môžem povedať, že toto podujatie patrí

k úspešnejším. Na futbalovom ihrisku sa stretnú seniori ZO JDS v hojnom počte. Dobrá nálada a radosť z jednotlivých úspechov nechýba. Účastníci sú pohostení koláčikom, kávou aj obedom, na ktorý si súčasne prispievajú. Na záver je vyhodnotenie, najlepší sú ocenení a postupujú na okresný športový deň. Tento deň končí spoločným posedením a spevom.

Okrem týchto podujatí organizujeme mnoho ďalších. Každý utorok sa v klube stretáva spevácka skupina a každú stredu máme klub otvorený, kde vždy jeden člen výboru má službu. Muži najčastejšie hrajú karty a ženy sa venujú rôznym ručným prácam.

V klube organizujeme turnaje v kartových hrách - žolík a mariáš, v hre dáma i v lúštení krížoviek. Z iných činností spomeniem ešte napr. návštevu divadla a iných kultúrnych vystúpení, účasť na okresnej prehliadke ručných prác seniorov „Zlaté ruky“, spestrenie spevom 78. výročia SNP aj účasť na lampiónovom sprievode a pri zapálení vatry, organizovanie opekačiek, prechádzky do prírody a iné.

Niektoré činnosti sú ešte pred nami a posnažíme sa ich do konca roka zorganizovať, aby sme splnili to, čo sme si predsavzali na začiatku roka.

► Výbor ZO JDS Margecany

Úsmev lieči

ZO JDS a starosta obce pozvali, ako to bývalo pekným zvykom v Mesiaci úcty k starším, všetkých seniorov v Drienovskej Novej Vsi na slávnostné stretnutie.

Túto slávnostnú chvíľu im spríjemnili programom, pohostením, jubilantov odmenili malým darčekom a aktívnym členom odovzdala predsedníčka ZO JDS Betka Grinčová pri príležitosti 30. výročia založenia OO JDS v Prešove vyznamenania a pamätné medaily za nezištnú a obetavú prácu pri spestrení aktívnej staroby. Vľúdny slovom a veršami básne sa prihovril aj pán starosta Ing. Ján Brozman.

Úsmev na tvárach seniorov sa podarilo vyčariť Anderovi z Košíc s veselou kapelou „To tu ešte nebolo“. Tak aspoň na krátky čas zabudli na každodenné starosti a trápenie.

Možno si budú naši vládni politici myslieť, že sa naši seniori majú tak dobre, keď sa zabávajú. Ale mýlia sa, opak je pravdou! Lenže naši starkí, múdri a skúsení ľudia, rokmi ošľahaní, ktorí prežili v živote veľa dobrého i zlého, veselé i smutné časy, vedia, že treba zvládnuť aj ťažkú a boľavú dobu. Ako? Denne sa prihovoriť aspoň jedným milým slovom, pohladať, poďakovať, zaspievať si a veriť, že sa zlé na dobré obráti.

Darujte úsmev ľuďom, ten nič nestojí, mnohých však poteší a dušu pohladí

► Mgr. Agáta Polohárová

MsO JDS v Partizánskom oslávila svoje jubileum

Naša organizácia si v tomto roku pripomína 25. výročie svojho založenia. Prenesme sa na chvíľu do minulosti. V roku 1997 členovia krajskej organizácie oslovili naše mesto, a to primátorku pani Oľgu Úradníčkovú, aby si založilo vlastnú organizáciu JDS. Tejto úlohy sa ujali páni Viliam Martinek, Ľudovít Koločanyi a dámy Magdaléna Zuzulová a Anna Martineková spolu s pracovníčkou MsÚ p. Boženou Števíčkovou. Prostredníctvom rozhlasu zvolali dôchodcov na stretnutie, kde p. Martinek prítomným vysvetlil význam tejto organizácie. Zakladajúci členovia, ktorých bolo 367, si za predsedu zvolili p. Pavla Kopála. Za uplynulé obdobie sa vo funkcii predsedu vystriedali pp. Tibor Halmo, Eduard Mosor a Ivan Haluška. Od r. 2008 vykonáva funkciu Anna Martineková.

Naša organizácia patrí k najpočetnejším organizáciám na Slovensku. Je zrejmé, že takéto zoskupenie seniorov potrebuje aktívnych a obetavých dobrovoľníkov - členov výboru a ich predĺžené ruky „dvadsiatkárov“, ktorí zabezpečujú užší kontakt so širokou členskou základňou. Pri činnosti vychádzame

z programového zamerania.

Organizovali sme osvedčené, obľúbené podujatia, ale i nové. Každý si mohol vybrať z bohatej ponuky aktivít a spríjemniť si tak voľný čas. Dávame členom príležitosť na stretnutie s rovesníkmi počas rôznych kultúrnych a športových podujatí. Niektorými akciami sme oživilí ľudovú tradíciu - sú to páračky, fašiangové zábavy, spojené s pochovávaním basy, vynášanie Moreny aj akcia pod názvom „Kvetná nedeľa – kde si kľúče podela“, kedy veľkonočnými vajčkami a stuhami zdobíme vetvičky. Obľúbená je i Mikulášska zábava s bohatou nádielkou a Anna bál. Obidve dopĺňa tombola s množstvom lákavých cien.

Už tradíciou sa stalo stretnutie milovníkov poézie – Poézia, moja láska. Odznali na nej diela klasikov, ale i vlastná tvorba. Pravidelne sa stretávame pri stavaní seniorského Mája spoločne so súborom Jánošík-senior, žiakmi III. ZŠ Radovana Kaufmana a žiakmi IV. ZŠ a harmonikárom pánom Halákom.

K činnosti JDS patria i poznávacie a oddychové zájazdy po Slovensku, napr. Skalica, Topoľčianky, Stupava, Podhájska, Veľký Meder,

Kremnica, Liptovský Ján, Vysoké Tatry -Ľadové sochy a ďalšie. Príjemné chvíle aj s vnúcatami trávieme na salaši Kostrín pri Jánskych ohňoch a vo hviezdárni pri rozlúčke s letom. V r. 2018 sme nadviazali družbu s MsO JDS vo Svite a navzájom sme sa navštívili.

Do našej organizácie patria dva súbory: Jeseň a Nádej, ktoré nás úspešne reprezentujú i mimo mesta a okresu. Obidva súbory sa pravidelne zúčastňujú regionálnej prehliadky voľnočasových aktivít seniorov pod názvom „Jeseň je dar“. So súborom Nádej sme sedem rokov pripravovali pesničkovú súťaž „Modrá ruža“. Od r. 2016 sme pripravili nový galaprogram „Spevom k srdcu“. Vystupovali v ňom speváci - amatéri i profesionáli a vyvolal nadšenú odozvu. Všetci účinkujúci - moderátor p. Ivanovič, muzikanti, sólisti, muži i ženy v seniorskom veku i mladé talenty z miestnej ZUŠ svojim nasadením otvárali srdcia divákov.

Nezabúdame ani na našich jubilantov, ktorí prekročili prah osemdesiatky. Mnohí naši členovia prejavili záujem o podujatia ako sú: lúštenie krížoviek, zdobenie perníkov, príprava studených mís a šalátov. Členovia našej organizácie však nevyhľadávajú len zábavu. Stále majú

snahu vzdelávať sa, prijímať ďalšie informácie, kladú si nové výzvy. A tak sa viacerí zúčastňovali počítačových kurzov a tiež navštevovali Univerzitu tretieho veku. Neodmys-

liteľnou súčasťou našej činnosti je šport. Vrcholným podujatím býva Športová olympiáda dôchodcov s medzinárodnou účasťou. S pôvodným návrhom prišiel p. Július Kováčik, ktorý zároveň je aj autorom propozícií spolu s p. Ivanovičom. Naši seniori sa zúčastňujú krajských, celoslovenských a medzinárodných hier a skončili na nich na popredných miestach. Na miestach víťazov najčastejšie stáli Valika Surovičová, Miroslav Šakový, Milka Badinská, Jozefína Šramková. Od r. 2011 začal písať u nás tradíciu pe-

tang, populárna hra mladšej i staršej generácie. Okrem petangovej ligy družstiev organizujeme aj súťaž jednotlivcov pod názvami Seniorska sedmička a Jesenné dvojky.

Dvakrát ročne organizujeme stretnutie s našimi „dvadsiatkarmi“, ktoré je gestom poďakovania za ich prácu, napr. výletom Za krásami Oravy. Nezabúdame ani na našich chorých členov, ktorých navštevujeme. Výbor okrem uvedenej činnosti v rámci spolupráce s Mestskou umeleckou agentúrou zabezpečuje napr. služby na výstavách.

Na výročnej schôdzi 10. okt. 2022 sme ocenili všetkých, ktorí sa zaslúžili o dobré výsledky udelením pamätných a ďakovných listov. Veľké poďakovanie patrilo aj p. Márii Bratkovičovej, ktorá vyše dvadsať rokov pracovala vo výbore ako pokladníčka. V našej činnosti budeme pokračovať aj naďalej a budeme sa snažiť prichádzať s novými nápadiami a zdokonaľovať existujúce projekty.

► **Text: Anna Martineková**
predsedníčka MsO JDS

► **Foto Mária Hubinská**

Stretnutie seniorov a jubilantov vo Veľkých Chlievanoch

Október – tradičný Mesiac úcty k starším, ale úctu a vďaka ľuďom v seniorskom veku treba prejavovať počas celého roka. Na svojich skôr narodených občanov pamätalo aj vedenie obce Veľké Chlievany, ktoré po dvojročnej covidovej odmlke opäť pripravilo posedenie pre členov ZO JDS a všetkých seniorov v obci. Hoc' sa uskutočnilo až v sobotu 12. novembra, bolo o to srdečnejšie a radostnejšie.

jubilantom, dožívajúcim sa v tomto roku 60 a 70 rokov. Bolo ich dovedna štrnásť. Hosťom pre seniorov bol imitátor Robo Kajzer z Topolčian – svojskými vtipnými úpravami známych piesní reagoval na viaceré aktuálne témy. Ďalej ich prišiel potešiť aj zabávač Marek, ktorý okrem humoru predniesol aj gratulačné verše venované staronovej pani starostke a zvolenému obecnému zastupiteľstvu.

a zvykoslovné scény, súvisiace so životom na dedine, či so sviatkom svätého Ondreja. Obecnstvo to naozaj ocenilo neutíchajúcim frenetickým potleskom a po stojačky. Potom sa na pódiu opäť objavila skupina Music 2, aby hrala do spevu, tanca či na počúvanie až do neskorých večerných hodín. Spoločne s ňou si seniori zaspievali aj pieseň Za horami, za dolami, je rodná dedinka.

Aká to bude výborná akcia, svedčili už prvé tóny heligónky v podaní Sebastiána Kittu a hudobnej skupiny Music 2 z Horných Vesteníc. Prítomným sa prihovarila starostka obce Zuzana Flórová slávnostným prípitkom k 90-ročnej jubilantke p. Márii Kocúrovej ako aj k ostatným

Heligonkárka Saška Trnková od samého srdiečka zahrála a zaspievala zmes ľudových piesní a potom členovia folklórneho súboru Bukovina zo Kšínnej rozdali naozaj „plným priehrštím“ celú kytičku ľudových piesní, až si s nimi pospevovali aj diváci. Pridali i humorné

Pripravená bola aj chutná večera a bohaté občerstvenie. Prítomní toto stretnutie radi využili aj na priateľské rozhovory, veď sa v takomto hojnom počte nevideli už veľmi dlho. Kto prišiel, ten určite neobanoval.

► **Marek Kasala**

Keď sú tvorivé múzy veľmi blízko

Prechádzala som na výstave Zlaté ruky 2022 v Nových Zámkoch od jednej krajskej expozície k druhej, obdivovala som vystavené exponáty a fotografovala som si tie, čo ma najviac zaujali. Práve som bola pri nitrianskej expozícii a nevedela som odtrhnúť zrak od vystavených šperkov. Cez hľadáčik fotoaparátu som hľadala najšťastnejší uhol záberu – potom druhého – tretieho...

- Páčia sa vám? – prihovára sa mi milá pani - pomyslela som si, že má asi za KO JDS Nitra usporiadateľskú službu na výstave, a tak všeobecne odpovedám: „Veľmi, aj minulý rok som ich obdivovala. Sú to doslova šperky ako od profesionála. Rozmýšľam, kde si ich tvorkyňa zháňa pre ne vhodný materiál a koľko ju asi stojí?
- No, už mám svoje overené zdroje ... odpovedá oslovená s úsmevom –

Takto som sa vďaka náhode stretla so zaujímavou seniorkou, (podľa vizitky, ktorú od nej mám) výtvarníčkou a šperkárkou p. Alžbetou Havranovou zo Seme-

rova. Požiadala som ju o možnosť širšie sa porozprávať o jej tvorbe, ale aj živote, že to bude čitateľov 3. vek-u určite zaujímať. Pani Betka súhlasila a tu je podstatná časť nášho rozhovoru:

Vaša expozícia šperkov tu, na výstave, pôsobí ako samostatný celok. Zdá sa, že máte s výstavami viac skúsenosti?

Uhádlí ste, počas svojej pedagogickej praxe som ich absolvovala vďaka rôznym okolnostiam naozaj veľa. Nedávno som si z istých dôvodov urobila svoju osobnú rekapituláciu a sama som bola prekvapená jej číslami.

Tak prekvapte aj mňa!?

25 samostatných výstav a autor-ských prezentácií výtvarnej tvorby v rôznych formách (maľba, plstenie, umelecká tvorba šperkov z drôtu)

74 spoločných výstav vo výtvarnej tvorbe

12 medzinárodných prezentácií tvorby osobnej i žiakov

105 výstav a workshopov so šperkami

To je až neuveriteľné, pani Betka! Taká obdivuhodná bilancia!

Čo tak vaša prvá výstava? Vedeli by ste si na ňu spomenúť?

(Smiech) Bola pred mojimi deťmi v materskej škole. Rada som maľovala obrazy na výzdobu triedy či interiéru školy. Deti boli mojim najúžasnejšími kritikmi. Reflexia ich pochvaly ma posúvala k ďalšej odvahe zdokonaľovať sa. No a súbežne fungovala kritika aj doma – mojich synov, keď som im maľovala obrázky i na stenu.

To ste mali veru tých najúprimnejších kritikov aj obdivovateľov. Museli byť dobrou vzpruhou ... Ale čo vaša práca s drôtkami a kameňkami? Ako začala?

Na letných medzinárodných sympóziách v Budmericiach s kolegami výtvarníkmi pod akademickým vedením profesorov z umeleckých škôl. Tam som sa dostala prostredníctvom Výtvarného salónu učiteľov s medzinárodnou účasťou v MPC v Bratislave a dostala som príležitosť vystavovať.

Okrem štúdia maľby mali sme lektorov na rôzne workshopy. Vyskúšali sme si tvorbu s hlinou, sklom, vlnou, smaltom, kožou, no a bola tam i tvorba šperku z drôtu a opletanie kameňov. Keď som dostala alergiu na olejové farby, začala som sa viacej venovať práve im, a tak aj tvorbe šperkov. Bavilo ma vyrábať ich, ale aj sa deliť o dobré skúsenosti v rámci mojej pedagogickej práce.

Viedla som viacero krúžkov žiakov v rôznych vekových kategóriách aj stupňoch škôl. Napr. v Nových Zámkoch v materskej škole a potom v Bratislave na stredných i základných školách. Tam boli veľké možnosti prepojenia na posun aj vzdelávania prostredníctvom Medzinárodných mineralogických dní v spolupráci s profesormi a študentami z Prírodovedeckej fakulty.

So študentkami zo SOŠ na Svätoplukovej ul., kde som bola vychovávateľkou, sme sa odprezentovali s tvorbou i na výstavách Mladý tvorca v Nitre, potom v MPC Bratislava na Fórum-e pedagogiky v r.

2006, na JUVYR-e Bratislava (krúžok Kreatív zo SOŠ – BA) v r. 2006, 2007, 2008. V r. 2007 sa tento môj krúžok prezentoval aj na medzinárodnej výstave v Mníchove. V r. 2007 – 2009 bolo tých výstav neúrekom, aj s krúžkom žiačok z CZŠ sv. Uršule v Bratislave, dokonca sme vystavovali aj v rámci Noci múzeí a galérií Bratislava v máji 2008.

V tom roku som v Poznani na medzinárodnom veľtrhu v Poľsku prezentovala tvorbu šperkov za Bratislavský samosprávny kraj.

Spomínané aktivity som mohla úspešne praktizovať iba vďaka úžasnej podpore p. riaditeľky Mgr. Márie Penthorovej, tiež Mgr. Márie Kováčikovej a Ing. Ľubice Hegerovej z uvedených škôl.

Tu na výstave hneď vedľa šperkov vystavujete aj čiapky a šály – veľmi moderné, šarmantné, tepľučké. Sú podľa menovky z filcu. Ja si spomínam, že sme z filcu nosili ako deti kapce?

mavejšie. Každý kus je vlastne iný, jedinečný.

V myslí dávam pani Betke za pravdu, ale nahlas posúvam náš rozhovor ďalej: Teda drôt, kamienky, ovčie rúno... máte ešte ďalšie obľúbené výtvarné materiály a techniky?

Mám. Veď prvá bola maľba. Olejom, suchým pastelom a v súčasnosti aj akrylom. Veľmi ma oslovilo využitie média a silikónu. Pri liatej technike totiž vytvárajú zaujímavú abstrakciu – a to ma priťahuje. Je to úžasná hra náhody, teda výborná relaxačná forma tvorby.

Už rozumiem, prečo sa vám darilo v kruhu detí, aj medzi študentkami. Tvorivosť má v sebe veľký náboj hry a hra je pre mladých ľudí prirodzená. Budí radosť, príjemné pocity. Prišli k vám takéto podnety už z rodinného kruhu?

Samozrejme, vždy to začína doma od rodiny. Je to dar od našich predkov... moja stará mama šila, vyší-

ta. Hoci v domácnostiach nebývalo veľa peňazí, práve domáce výrobky mali vždy svoju cenu - tvorili čaro domova....

Našťastie sa pomaly tvorivosť vracia do škôl aspoň cez krúžkovú činnosť. Z vlastnej skúsenosti viem, že to prináša. Veď popri kráse vedie tvorba k trpezlivosti a sebaovládaniu. Rozširuje zručnosti dieťaťa, nabáda ho k šetrnému zaobchádzaniu s materiálmi, podnecuje tvorivosť, aj podnikateľskú vynaliezavosť.

Teda práca s deťmi a mládežou. Tvorivé dielne. Máte skúsenosť aj s tvorivou dielňou pre seniorov?

Ale áno, v Bratislave chodili za mnou seniorky na internát, s ktorými sme sa zoznámili na mineralogických dňoch a učila som ich základy tvorby s drôtom.

A čo vaša rodina? Ako berú vaše tvorivé „koníčky“?

Moje „koníčky“ boli vlastne súčasťou mojej pedagogickej práce a k nej má moja rodina pozitívny

To bolo spracované strojovo alebo i ručne, no s vlnou spracovanou po domácky. Ja som vyskúšala rôzne vlny, ale najviac mi vyhovuje austrálska a americká vlna Merino. Je farbená v Taliansku a je to úžasná kombinácia i s hodvábnymi vláknami. Pozrite, vytvárajú určitú kresbu, akési vlnité kontúry – tým sú zaují-

vala, tiež maminka, aj druhá stará mama. Maminka rada skrášľovala byty napr. ornamentami, ktoré si sama vymýšľala. Keď som bola malá, starý otec vedel vyrobiť i nábytok z dreva, maminkin brat vyrábal obuv z kože -

Tvorivosť v rôznych podobách bola súčasťou nášho bežného živo-

vzťah. Takže nebol žiaden problém. Naopak, v mnohých organizačných záležitostiach mi boli aj sú mojou oporou, začo som im nesmierne vďačná. Len dodám, že pri tvorbe mi nepomáhajú, tam som si sama seba paňou.

Napadlo ma, či náhodou nepoznáte zaujímavú celoslovenskú

prehliadku tvorivosti učiteľov, keďže ste pracovali v pedagogickej sfére? Volá sa Chalupkovo Brezno a tam prezentujú učiteľia, dokonca aj v dôchodkovom veku, svoje najrôznejšie tvorivé aktivity.

Ale áno. Bolo to v r 1995, keď som sa prvý krát odvážila prihlásiť do súťaže v umeleckej tvorivosti pedagógov Chalupkovo Brezno. Bola to moja prvá, takpovediac odborná prezentácia tvorby. V r. 2018 som tam získala najvyššie ocenenie vo výtvarnej tvorbe - titul Laureát Chalupkovho Brezna a Zlaté pásmo. No keďže korona prekázala veľa aktivít, až teraz, v r. 2022 tam budem mať česť uskutočniť svoju laureátsku výstavu v Synagóge.

To je krásne! Blahoželám vám! A čo ďalšie miesta vašich výstav, prípadne aj súťažných výsledkov?

Pamätám si, ako keby to bolo včera, keď sme mali výtvarný krúžok v MŠ na Ďorockej ulici v Nových Zámkoch a deti, ktoré som prihlásila do súťaže Bitolla v Macedónsku, získali 7 diplomov. Boli tak úžasní, vytvorili neskutočne veľa obrázkov i obrazov rôznymi technikami a potom im p.riaditeľka Mgr. Eva Cviková i zástupca z MsÚ odovzdávali diplomy na ich vlastnej vernisáži výstavy v minigalérii MsKS v BAR – oku pri kine Mier v Nových Zámkoch.

V r. 2010 ma oslovila moja kurátorka Mária Šmihulová z QUO Va-

dis-u, aby som sa zapojila do výstavy „Betlehem - symbol rodiny“ v Prezidentskom paláci s drôteným veľkým obrazom z drahých kameňov „Betlehem ako šperk“ aj s 33 vystavujúcimi výtvarníkmi zo Slovenska.

Súbežne na výstave obrazov a drevených plastík v Gotickej kaplnke sv. Jána Evanjelistu pri Františkánskom chráme v Bratislave som mala vystavený obraz Svätá rodina (olej).

Moja radosť sa nedá opísať, keď som sa dozvedela, že z Prezidentského paláca bol vybraný i môj Betlehem ako šperk na putovnú výstavu do Jeruzalema prostredníctvom MZV SR a Betlehemskeho mierového centra.

Ďalšou nezabudnuteľnou bola spoluúčasť na výstave Vianoce

s Annou Husárikovou z Kovačice v Zichyho paláci v Bratislave v r. 2013 s deťmi z MŠ a ZŠ Jána Pavla II. z Vajnôr.

Keď som naposledy pracovala v ZŠ Semerovo, tak som sa stretla s explóziou záujmu o tvorbu šperku ale i kreslenia a maľovania. Dokázali sme sa hravo zapojiť do rôznych súťaží ako napr. Bitola v Macedónsku.

Pani Betka, klobúk dolu! To je skutočne krásna bilancia. A verím, že iste prídu aj ďalšie výstavy a úspechy?

Myslím, že som za tie úspechy vďačná i mojim úžasným lektorom, tiež p. riaditeľkám ale i teológom, ktorí ma povzbudzovali, keď som to už chcela vzdať. Ale najviac si cením požehnanie od sv. otcov Jána Pavla II. i súčasného Františka, ktorí mi to i písomne potvrdili.

Naposledy som zažila krásne chvíle v župnom dome v Nitre, kde som prevzala z rúk predsedníčky KO JDS Anny Oľapkovej a predsedu NSK Milana Belicu Ďakovný list za úspešnú reprezentáciu kraja na celoslovenskej súťaži „Babička roka 2022“.

A teraz jedna veľmi osobná otázka – čo vám prináša vaša umelecká činnosť?

Je to v prvom rade kontakt s ľuďmi. Keď to boli deti, tak aj ich rodičia. Napr. na tvorivých dielňach sme spoločne „zdolávali studený drôt“ a vyrábali z neho darček, aby priniesol niekomu radosť. To isté bolo s obrázkami - maľovali sa

rôznymi technikami, aby skrášľovali priestory triedy, školy... Potrebovala som variabilitu výchovnej činnosti v snahe zaujať deti – preto toľko techník. Tak som sa ich učila a zdokonaľovala sa v nich. Potom som k tomu viedla aj svojich žiakov. Veru, neraz ma prekvapili svojou vynaliezavosťou a tak ma opäť posunuli ďalej.

Viete, ak už nevládzem držať v ruke kliešte, vymením ich za štetec. Alebo relaxujem pri práci s mäkučkou vlnou... alebo zoberiem pero, papier a zhmotňujem svoje túžby, radosť a postrehy z každodenného života v písmenkách. Mám z nich už 3 zbierky básní...

Vidno, máte svoj liek na stres?

Stres poznám iba vtedy, keď sa bojím pri výstavách, či je všetko dobre nachystané a či niečo nechýba. Ale vždy mám pri sebe zanietných pomocníkov, takže stres rých-

lo vyprchá...

Ak si niekto odo mňa vyžiada šperk alebo obraz, mám dilemu, či sa mu moje dielko bude páčiť. Preto som najradšej, ak si ľudia vyberajú z mojej hotovej tvorby sami. Neraďda pociťujem tvorbu ako povinnú „domácu úlohu v škole“ – brzdi to rozlet -

Spýtam sa aj opačne – keď máte pre niečo zložitý deň, dokáže vás tvorivá činnosť preladiť?

Áno, je to tak. Keď sa pozriem na farebnú škálu vlny, dotknem sa kameňov alebo si pripravím farby na maľovanie, už aj mi lietajú hlavou nápady. Vytiesnia každú chmáru, každú moru – ostáva len radosť. Dennodenne ďakujem Pánu Bohu za dar talentu. Aj za vieru a trpezlivosť vytrvať pri začatí diele.

Pomaly sa blížíme k Vianociam. Zvyknete dávať pod stromček svojim najbližším aj vlastné tvorivé

darčeky?

Áno, dávala som šperky i šál, čiapky, obrazy... napríklad vlni som „plstila“ papučky. Keď sa nosia bez ponožiek, vďaka úžasným účinkom vlny majú svoje antialergické i masážne účinky.

Pani Betka, sme v závere nášho rozhovoru. Môžem vás požiadať o osobné posolstvo pre našich čitateľov?

Prajem všetkým, aby objavili v sebe schopnosť rozvíjať krásu okolo seba, ktorá potom letí od srdca k srdcu. Ani nevieme, ako pohladíme a zretušujeme mnohé trápenia u tých, ktorých stretneme... Krása dvíha ducha. Rozumie jej každý, bez rozdielu veku, pleti, reči. Je „bezbarierový“ most, ktorému som sa učila od mala cez moju rodinu, v škole i v pedagogickej práci. Rada ho doprajem každému, kto sa nebojí otvoriť svoje srdce.

Ďakujem, pani Betka za rozhovor a prajem vám veľa tvorivých nápadov, ich brilantnú realizáciu, úspechy na výstavách a v súkromí zdravie a pohodu.

Alžbeta Havranová - výtvarníčka a šperkárka

Narodila sa 3.4.1958 v Nových Zámkoch, býva v Semerove. V pedagogickej práci s deťmi v MŠ aj žiakmi a študentami uplatňovala aktívne svoj výtvarný talent, ale ho aj ďalej rozvíjala na letných výtvarných sympóziách v Budmericiach a v Dropie. Jej výtvarná činnosť je širokospektrálna a dokumentovaná mnohými výstavami doma i v zahraničí. Jej obrazy putovali do umeleckých zbierok, napr. k európskemu komisárovi fon der Lindenovi do Bruselu, sv. otcovi Jánovi Pavlovi II., apoštolskému nunciovi J. H. Nówaczemu i k ďalším významným osobnostiam, napr. do Juhoafrickej republiky, Švédska, Poľska, Čiech ale i na Slovensku. Je autorkou metodických prác: „Kamene v rukách tvorivých detí a mládeže“ a „Metodika tvorby šperku“ a tiež dvoch básnických zbierok.

V KRAJINE SLOVA...

„Vianočný čas – za oknom mráz – na mesto biely sneh padá...“ možno ešte nepadá, možno ani nemrzne, ale akýsi vnútorný kalendár nám nástoľčivo našepkáva blízkosť CHVÍLE, tej, čo je od detstva iná, ako všetky ostatné... Napriek únave z rokov, ktoré už nosíme na svojich pleciach, Vianoce nás vždy akosi nadľahčia a omladnú –

Pravíte, že zosmutnejú? Už nemajú svoje čaro? Sú plné nostalgie, rozčarovania a bránia tešiť sa? Ak je to tak, potom chýba vnútorné svetielko – malý pomy-

selný lampášik, čo nosíme v sebe ... ibaže sme ho už dávno nerozsvietili –

Milé naše čitateľky, čitatelia, prosím, poďme spoločne rozsvietiť ono vnútorné betlehemské svetlo! Aj pre našich blízkych, ale aj pre každého z nás – čisto, osobne. Nech horí a nech zohrieva! Myslím, že to všetci veľmi potrebujeme.

Príjemné čítanie, priatelia!
Mgr. Dobroslava Luknárová

ZÓNA

Alžbeta Vadkerti Havranová

Keď mráz nám kreslí
inovaťou na
vetvičky stromov
a dýcha belobu
zmrznutým kvetom,
či strechám domov,
oči čistotu vidia,
srdce topí chlad,
tá krása
povznáša,
nevaďí ani
studený ľad...

S vločkami snehu
lietať tak
v zóne čistoty,
zablúdiť na kopce
kde snehuliaci rastú
pod rukami detí,
tam radosť má Vianoce,
smiech od srdca
k srdcu letí...

Sneží... sneží... sneží...

Drobné čipky snehové –
Mechanizmus božskej krásy
Para v krehkej podobe
Poletuje, štekli riasy. . .

Vystriem dlane – už ju chytám -
mäkko padá - znova, znova. . .
Bielučká a presná v tvaroch,
snežná čipka - Miliónová!

Vraj je každá celkom iná –
Ako človek, ako chvíľa -
Hoc' zákonu cestu prizná,
je len svoja – premenlivá . . .

Len čo jednu do dlane
chytím – už je iba kvapka –
Bola krása – a jej niet!
Ako sláva – tiež je vratká...

Napadne sneh – roztopí sa –
Raz je bielo - a raz sivo
S vločkami sa ľahko vznášam -
k zemi klesám, keď je clivo

Nálady sú ako vločky -
drobné čipky snehové
Vznášajú sa zôkol – vôkol -
Možno sadnú - do dlane?
D.L.

Chcem až tak veľa?

Dušan Macejko

Chcem až tak veľa,
keď túžim normálne žiť?
Aby som o dôstojný život
nemusel denne zápasit?
Chcem až tak veľa,
keď túžim pohľadiť vnučku?
Chrániť ju pred zlobou sveta
a zohrievať v dlani
jej skrehnutú rúčku.
Chcem až tak veľa,
byť ešte chvíľku spolu?
Veď vieš, ako smutno sa sadá
samému k prestretému stolu.
Naozaj, Pane,
chcem až tak veľa?
Veď chcem iba normálne
žiť - a nie živorit'.
Voľne sa hýbať, milovať
a Tvoje meno velebiť.
Chcem až tak - veľa!

Najkrajšie spomienky mám na Vianoce

Magdaléna Zvaríková

Liptov, kde som sa narodila (obec Bobrovník), sa vždy považoval za región Slovenska, ktorý dal národu veľa básnikov, maliarov, spisovateľov – teda, osvietenec. V našej malej dedinke sa napr. dvakrát v roku hrávalo divadlo. Sadili sa máje, bývali chýrne hasičské zábavy, dodržiavali sa fašiangy s muzikou a pod. Všetko sa dialo zásluhou našej pani učiteľky Boženy, ktorá – hoci sama detí nemala – pripravovala žiakov dedinskej malotriedky veľa rokov pre život. A, určite dobre, veď veľa z nich ukončilo vysokoškolské vzdelanie a dobre sa uplatnili v živote.

Už samo prostredie, poloha dediny, vzdialenej od hlavných komunikácií, predurčovali obyvateľov udržiavať zvyky a tradície okolo rôznych sviatkov aj poľných prác, dalo sa na povery, dodržiavala sa pieta pri úmrtí nielen v rodine, ale aj u susedov a pod. Moderne povedané – medziľudské vzťahy v našej dedine boli také vzorné, že si nepamätám, že by sa niekto s niekým súdil, ukradol inému, ba ani len príslovečné liptovské bitky pri svadbách a zábavách sa u nás nevyktovali.

Dedina bola spolovice katolícka a spolovice evanjelická, ale ľudia si navzájom pomáhali bez toho, aby tento rozdiel bolo čo len v náznačku vidieť. Ja som bola vďaka starej mame, pôrodnej babici, vychovávaná v prísnom evanjelickom duchu, ale s takými silnými ekumenickými prvkami, že katolícky pán farár ma brával na svoje hodiny náboženstva a po nich so starou mamou posedeli pri pohárikovi hriateho.

Tiež som chodila s kamarátkami katolíčkami na ich májové či októbrové pobožnosti, ktoré sme my nemali. Pravidelne aj ako dospelá som chodievala na polnočné omše, keď som už predtým večer absolvovala päť kilometrov dlhú cestu na evanjelické služby božie. Koledu v našom dome odbavil v jeden týždeň

pán farár katolícky, na druhý týždeň zasa evanjelický a nikomu to neprípadovalo ako neprístojný. Pri krstínach stará mama z titulu svojej funkcie babice neraz zastúpila krstných rodičov v jednom či druhom kostole, hlavne v chudobných rodinách alebo v prípade rýchleho krstu.

Ale najkrajšie spomienky mám, samozrejme, na Vianoce. Ich atmosféru bolo v našom dome cítiť už niekoľko dní vopred. Vlastne sa začala už dňom Všetkých svätých, kedy sa zišla celá naša rodina, aj zo vzdialenejších miest, na hroby starých rodičov. Všetko v dome bolo upratané – „vyriadené – upečené kapustníky, tety pili bielu kávu a „hriatô, lebo už bola zima a ani sneh nebol vzácnosťou. Spoločne sa šlo na cintorín zapáliť sviečky, pomodliť sa aj zaspievať. Celá de-

dina spoločne spomínala na svojich mŕtvych.

A už od toho dňa sme sa tešili na Vianoce. Mali sme nasušené hrušky, slivky, jablká a samozrejme huby, lebo z nich sa varila vianočná omáčka so smotanou. Dodnes mám na jazyku jej sladkokyslú voňavú chuť! Volali sme ju po našom „gribovica“. Zasa sa všade upratovalo, vymetali sa pece a sporák, aby počas pečenia a sviatkov nedymili.

Týždeň pred sviatkami sa začalo s pečením chleba, rumových a vanilkových rožkov, ktoré museli „odležať“ a tesne pred sviatkami sa potom piekli kysnuté makové a tvarohové záviný a samozrejme aj opekance. Na tie sme sa najviac tešili. Otecko zašiel do horárne po povolenie na vírus stromčeka, hoci jedličku alebo smriečok mal už vyhladnutý od leta, keď sa chodilo na

huby. Pamätám sa na jeden rok, aký bol ocko nešťastný, lebo ho ktosi predbehol a „jeho“ stromček vyťal. Tuším by bol najradšej išiel po domoch zisťovať, kto to bol.

Kým sme boli malí, zdobil stromček ocko potajomky, neskôr sme to s bratom robili sami. Väčšinou to ale ostávalo na mne, pretože brat bol celé dni na lyžiach alebo sánkach s kamarátmi.

Na Štedrý deň mal ocko aj narodeniny, nuž sa začalo večerať aj s kalíškom hriateho a dostali sme ho aj my, deti, „za náprstok“. Nevie, ako sa dosiahla tá neopakovateľná vôňa celého domu, na ktorú neviem zabudnúť, a ktorú – nech sa snažím, ako chcem – neviem v mojej domácnosti dosiahnuť. Vari aj tie stromčeky viac voňali! Asi preto, že boli čerstvé, alebo sme proste chceli, aby to tak bolo.

Oi návrate z chrámu okolo šiestej večer sa išlo večerať. Najprv mamička zanesla krave Maline a prasiatku opekance, keď deň predtým im otecko vyzdobil maštal' čečinou. Potom sme zasadli k stolu, nad ktorým visela veľká staromódna petrolejka na reťaziach, prerobená na elektriku. Všetky súčiastky lampy sa pred sviatkami „pozlacovali“ farbou.

Stará mama nám s bratom dala do ruky svietnik s horiacou sviečkou, vyšli sme do predsieni – pitvora – a s vínšom „Sláva Bohu na nebi a pokoj ľuďom na zemi“ sme vošli do izby. Za to sme dostali päť korún, v tej dobe pre nás veľký peniaz. Ocko sa potom pomodlil a stará mama rozsypala do kútov izby hrach uvarený v slanej vode – vraj pre anjelikov. Samozrejme ráno sme s bratom ako prvé šli pozrieť, či ho zjedli, ale vždy ostal aj pre nás. Nebolo lepšej pochúťky a dodnes si predstavujem tie studené bobuľky a ich chuť. O tomto zvyku som doteraz nepočula a ani nečítala, len P. Dobšinský vo svojej zbierke Slovenské obyčaje, povery a čary

spomína varený hrach, ale len ako súčasť jedál na stole. Potom bol prípitok s hriatym, nasledovali obľátky s medom, kapustnica, „gribovica“ a nakoniec zlatý kliniec večere – opekance. Od hojnosti maku ich ani nebolo vidieť. Voňali čerstvým opraženým maslom a boli nekonečne dobré! Ako málo nám vtedy stačilo ku šťastiu!

Pod stromčekom sme už mali darčeky, veľmi poskromne, ale nikdy nechýbala knižka z vydavateľstva Transcius. Pamätám si na knižku Princ a žobrák, Helenkina cesta na Madagaskar a ešte skôr len

obrázkové detské knižky. Najväčší dar, aký sme dostali, boli moderné sánky, ktoré nahradili naše rozbité „ródle“. Ten pocit, keď sme s nimi prvýkrát vyšli na vršok Banétka, sa nedá zabudnúť.

Po večeri stará mama odišla do svojho domčeka, ale nezabudla nám pripomenúť, že o polnoci jej máme prísť pod okno zaspievať. A tak sme zobrali pár kamarátov a išli zaspievať 2-3 vianočné piesne z evanjelického spevníka, za čo nám zasa „kvaplo“ pár koruniek a starká bola spokojná. Stále si ju predstavujem v okienku so zapálenou sviečkou medzi rozmarínom a fuksiami, ktoré tam zimovali, ako nás, speváčikov, víta.

Na Božie narodenie sme išli všetci do kostola. Zakázané boli akékoľvek návštevy aj najbližšej rodiny. Zato na Štefana všetko v dedine ožilo, chodili návštevy po rodinách, večer bývala zábava a väčšinou aj jedno divadelné predstavenie, druhé bolo na fašiangy. My sme s rodičmi pravidelne chodievali do susednej dediny, kde boli ženatí traja mamičkiní bratia. Neobišli sme ani jedného, a to už mal otecko tri druhy páleného v sebe a na spiatocnej ceste nám spieval jednu francúzsku pesničku, ktorú sa naučil v alsaských železniariach, kde bol na „robotách“.

Začínala sa zvolaním: „Ali, hop travailer's!“ Robil tam totiž s nejakým Turkom Alim, takto ho poháňal do práce. Mamička medzitým stihla ohovoriť švagriné, že makovníky mali len toľko plnky, „ako keď tintovou ceruzkou nakreslíš slimáka“.

Až dnes si uvedomujem, aké to bolo milé, nezákonné a cesta nám veľmi rýchlo v mrazivom vzduchu ubiehala. Tento zvyk sme dodržiavali ešte dlho, aj ako vydatá som s manželom a dcérou tieto návštevy absolvovala, až pokým dedina nepadla za obeť priehrade.

Obdobie Silvestra a Nového roka sme presánkovali a prelyžovali do omrznutia.

Na Silvestra sa pravidelne opakovalo divadelné predstavenie zo Štefana, pre deti a starcov bola v sobotu „hlavná próba“, dospelí a mládež chodili na divadlo priamo na Silvestra alebo na Nový rok. Tá premiéra končila zábavou.

Takto by som mohla spomínať na každé významné sviatky, na jarné či letné práce, na moju cestu do školy, neskôr ma denné cestovanie do gymnázia v Liptovskom Mikuláši s krásnymi zážitkami a spomienkami na triedneho profesora Júliusa Lenku – určite sa k tomu vrátim a zanechám vnučkám na pamiatku moje poznámky.

Uverejnené v Almanachu prác študentov UTV v Bratislave.

„Zlaté ruky“ a Vianoce patria k sebe

Pri pohľade na fotografie z jednotlivých ročníkov celoslovenských výstav, ktoré pod názvom „Zlaté ruky“ už skoro desaťročie pútajú pozornosť nielen seniorskej obce, lebo sa konajú aj v okresných a krajských kolách, nechýba medzi najrôznejšími témami posolstvo Vianoc. Veď práve ony každoročne podnecujú toľko pekných, v mnohých prípadoch aj chutných vianočných výrobkov: medovníky, oblátky, cukrovinky, ale aj výrobky z včelieho vosku, najrôznejšie ozdoby na stromček, škatuľky na darčeky, ozdobné sviečky, vianočné pohľadnice a pozdravy, tepané či keramické zvončeky ... kto by si aj pospomínal na všetky možnosti?!

Ba áno – na jednu nesmieme za-

budnúť – Betlehem! Aké rôzne odkladáme doma, možno aj po starých

rodičoch, aby nám v čase Vianoc priam prilákali sladkú ilúziu Štedrého večera ešte niekedy ... z detstva. Alebo čaro kolied? Trojkráľovú vinšovačku? V každom kraji Slovenska majú Vianoce svoje typické zvyky.

Na „Zlatých rukách“ sa dajú vždy vidieť aj betlehemy. Napríklad z paličkovanej čipky, vyšíty na obruse či nástennom obraze, keramický, uhačkovaný z bavlniek, miniatúrny – vložený do škrupinky z orecha, ale aj vyrezávaný z dreva.

Práve taký bol jednou z dominant tohtoročnej výstavy v Nových Zámkoch. Celý z lipového dreva, zasadený do rázovitového prostredia Heľpy – a pohyblivý! Hneď navodil alternatívnu spomienku na unikátne Betlehemy v Rajeckých Tepliciach či v Banskej Štiavnici.

Mali sme šťastie porozprávať sa o ňom s jeho tvorcom - členom ZO JDS Heľpa Jozefom Vilimom (nar. 1948).

• Pán Jozef, ako dlho sa venujete drevorezbárstvu?

Mojou odpoveďou vás asi prekvapím. Na začiatok musím prezradiť o sebe, že som vyučený strojár, ktorý sa venoval svojmu remeslu celý profesionálny život. A toto, čo tu je pred nami, je moja prvotina v rezbárskej činnosti. Dielo vzniklo počas tvrdého lockdownu iba v zimnom období 2020-2021-2022. Je

výsledkom odpovede na sociálne obmedzenie počas pandémie COVIDu 19. Je to moje debutové dielo. Keďže by bez pandémie nebolo vzniklo, úsmevne som ho pomenoval: Pohyblivý betlehem COVID-19.

• *To je neuveriteľné! Ktovie, v koľkých prípadoch mala karanténa COVIDu aj takéto „blahodarné“ účinky! Môžete nám prezradiť, ktorú figúrku ste vyrezali ako prvú*

dielka. Prikladám obe časti k sebe, skúmam novú pozíciu figúrky, obzerajúc sa po lepidle. Držiac v prstoch malú hlavičku som si uvedomil, že ten kúsok drevka predsa už mal meno a ja som vlastne odrezal hlavičku Ježiškovi. Nastalo dlhšie ticho. Potom som začal uvažovať koľko razy som sa v živote správil tak, že svojím správaním som ublížil tomu, ktorý k nám prišiel z lásky a z lásky sa dal za nás pribiť na

mi, excentricky uloženými pre napínanie ťažnej reťaze. Všetky segmenty pohonu - ťažné, tiež smerové remenice - sú skonštruované a vyrobené v mojej dielni podľa mojich náčrtkov.

Postavičky v maštaľke Narodenia Pána (je umiestnená do priestorov vstupného areálu

Kostola Nanebovzatej Panny Márie v Helpe) sú vyrobené podľa predlohy postavičiek prinesených

a podarila sa naozaj na prvý krát?

Možno pri odpovedi na túto otázku, mi prebehne po tele mráz. Moja práca začala najmenšou figúrkou - a to bol Ježiško. Vravím si, však je najmenšia, tam tej roboty veľa nebude. Ale „žiadne“ skúsenosti si vyžiadali svoje! Prvý deň v tom malom kúsku drevka sa mi nič neobjavilo, s čím by som bol spokojný. Tak nasledoval druhý deň a večer pozorám na neprirodzene zaklonenú hlavičku dozadu. „Ale to takto predsa nemôže ostať!“ zobral som pílkou a vyrezal som klinovú časť z hr-

kríž? Toto je môj nezabudnuteľný príbeh z prvej rezbárskej práce.

• *Vo vašom betleheme je viac ako 20 figúrok - v betlehemskej jaskynke majú viaceré svoje stabilné miesto, ale ostatné sa pohybujú. Ako sa vám podarilo zabezpečiť ich pohyb?*

Pohyb postavičiek zabezpečuje motorček zo stierača osobného automobilu, ktorý je napájaný cez 12 V trafo. Použitá je bicyklová reťaz - plus ozubené kolieska, ktoré sú osadené

v silónových púzdrach s ložiska-

z Viedne (museli byť vrátené). Pohyblivé postavičky (betlehemci v tradičných helpianskych krojoch - vianočná podomová hra) aj idúce do kostola, sú mojím originálnym dielom a je to v takto zmenšenej podobe celá moja rodina aj s našou staručkou babičkou. Osvetlenie je riešené pomocou LED RGB pasov s diaľkovým ovládaním.

• *Keď ste spomenuli svoju rodinu, kto vám v nej kvôli rezbárčine najviac fandí? A máte už aj nejakého rodinného „učňa“?*

Ja som z Helpe, ktorá je súčasťou

malebného údolia Horehronia. Hovorí sa u nás: „Tu je začiatok vody, a koniec chleba.“ Ospevovaná Kráľova hoľa „s pýchou sa“ aj na nás díva.

Mám dvoch synov, dve nevesty, všetci s akademickými titulmi. Najväčšiu radosť mi robia vnúčatá: Samuel, Eliška a Jakub. Títo traja sú aj mojimi najväčšími kritikmi. Aj keď sme sa s manželkou snažili udržať rodinu pokope, v našej rodinnej dvojbytovke, ktorá je našim dielom, odišli mladí za chlebom. Starší si postavil dom v B. Bystrici, mladší urobil to isté v Košiciach. Môžem povedať - vzdialenosť nás nerozdeľuje. Na všetkých rodinných akciách sme spolu. Všetci mi pri mojom novom koníčku držia palce. Najväčším mojím fandum, je moja manželka Mária. Aj hlavným zásobovačom stravy, kávy. Tiež strážiла môj čas, keď som sa pozabudol, že už je neskorý večer a treba ísť do postele.

Aby som už mal nejakého učňa, na to si vôbec netrúfam, lebo sám sa cítim ako učeň.

• **Povedali ste, že betlehem je váš drevorezársky debut. Venujete sa v tomto čase aj ďalším novým dielam?**

Na nové diela zatiaľ nemyslím, lebo betlehem je stále v štádiu do tvorby. Chcem myšlienku, ktorú nosím v hlave, dotiahnuť do konca. Veľmi mi záleží na tom, aby to bolo čo najkrajšie, lebo to nie je rozpráv-

ka o nejakom princovi. Toto dielo má hovoriť o Svätom dieťatku, ktoré prichádza v čase vianočnom na svet a prináša nám lásku, pokoj, radosť. Rozjasňuje úsmevom každú tvár.

• **A teraz, dovoľte, trochu osobnejšiu otázku: Čo vám osobne prinieslo toto vaše tvorivé obdobie?**

Budem úprimný, Vianoce sú pre mňa niečo, čo ma od detstva fascinuje. Vekom sa nič nezmenilo, trvá to stále. Pre mňa sú to najkrajšie sviatky cirkevného roka.

A priznám sa, že obrovskú radosť som mal zo všetkého, čo sa mi podarilo vyrezať. Veľkou odmenou mi bola aj každá úsmevom rozjasnená tvár návštevníkov, pri prezeraní betlehemu, na vernisáži v Nových Zámkoch. A prosím vás, veď ja som mal Vianoce tri celé zimné obdobia! Nie je to nádhera, byť so svätým dieťatkom takú dlhú dobu? Okrem rádia Regina stred mi pri práci väčšinou zneli vianočné koledy - to mi k pohodlnej práci úplne stačilo.

• **Čoskoro budeme všetci sedieť pri vianočných stromčekoch, čakajú nás Vianoce 2022. Čo by ste nám k nim zaželeli?**

Pomôžem si textom piesne „Mesto spí“- túto pieseň som zaradil do Vianočného koncertu v r. 2010 v našom chráme Nanebovzatej Panny Márie. Som dirigentom miešaného speváckeho zboru Benedictus – Hel'pa, od jeho založenia v r. 1992.

Aj tieto Vianoce sa chceme so zborom postaviť k jasliam Svätého Dieťatka. V piesni sa pieva:

„Mesto spí už do tmy schúlené,
za ním v biednej maštali v sene,
leží dieťa, dýcha dnes prvý krát.
Že k nám prišiel z lásky Boží syn,
nikto v kraji vtedy netušil,
a každý ho len za človeka mal.
Všetky zámky tupo zapadli,
všetky ľudské srdcia vychladli,
vyhnaný u zvierat, prvý krát spal...“

Chcem apelovať na rodičov, tiež starých rodičov, aby deťom rozprávali o duchovnom poslaní Vianoc. Aby v každom dome, pri každom stole vedeli, že ich zhromaždilo Sväté Dieťa, a nie plný stôl dobrého jedla a pod stromčekom kopa niekedy aj zbytočných vecí. Aké by boli Vianoce bez malého Ježiška? Nechajme ho spať medzi zvieratami, pozvime ho k sebe! S ním chodí láska, On je láska. On dvíha tú svoju maličkú rúčku a všetkých žehná. Moje poslanie – môj vianočný sen?

Mesto nespi, prebud' sa! Sväté Dieťatko má dosť lásky pre každú ľudskú bytosť, na tejto krásnej modrej zázračnej planéte Zem! Nie vojna! Nevráťme Zem opäť dinosaurom!!!

Všetkým prajem požehnané Vianoce, aby cez tieto sviatočné chvíle, nikto neostal sám!

• **A my vám – na oplátku – prajeme veľa pekných tvorivých podnetov aj konkrétnej tvorby a naokolo vás prajné prostredie rodiny aj priateľov. Všetkým vám i nám dobré zdravie a osobnú pohodu. Ďakujeme, pán Viliam, za rozhovor.**

► Za redakciu Dobroslava Luknárová

► Foto: D. Luknárová, J. Viliam

Ešte v zajatí babieho leta

Šťastie, že sa neskoršia jeseň predsa len vrátila ku krajšiemu počasiu, a tak sme si aj my, seniori zo Štiavnických Baní, užili dva pohodové slnečné dni na plánovanej turistike.

19.10.2022 sme mali na pláne hradu Šášov a Markus.

Mali sme šťastie na výborného sprievodcu Ing. Rastislava Uhroviča, ktorého srdcovkou je práve hrad Šášov, jeho história aj záchrana. Je neuveriteľné, že všetci vyšli až na zrúcaninu – to je obrovský výkon pre našich členov aj 75+ aj 80+. Gratulujeme!

Z hradu boli fantastické výhľady – čo bola odmena za vynaloženú námahu.

Pridružili sa k nám aj kozy, čo

mali na starosti úpravu okolia a kríkov. Našej návšteve sa veľmi potešili, dokonca si z tašky vyberali aj desiatu – bola to pre nich super dobrota.

Viac informácií nájdete na <http://www.hradsasov.sk/>

Po občerstvení a oddychu v Goetheho dome v Sklených Tepliciach sme pokračovali na hrad Markus na Repišti. Ešte nie je prístupný pre verejnosť, ale aj pohľad spoza plotu a krásna príroda boli potešením pre naše oči.

Viac informácií nájdete na <http://hradmarcus.sk/>.

Jeseň ako najlepšia maliarka čarovala okolo nás svoje najkrajšie obrazy. Bol to nádherný deň – aj na

poznávanie, aj pastva pre oči, aj na priateľské rozhovory cestou.

3.11.2022 sme podnikli jesennú vychádzku z Richňavy na Vindšachtu. Babie leto? Úžasné - šum sfarbeného lístia pod nohami a nad hlavou príjemne hrejúce slniečko - balzam na dušu! Okrem prechádzky sme „nazbierali“ aj veľa krásnych záberov, aby sme aj budúci rok boli úspešní na výstave fotografií. Na záver sme zakotvili v penzióne Vindšachtu, kde sme si dali výborný obed, kávičku aj štrúdlíčku.

Deň s priateľmi v prírode (aj s fotoaparátom) opäť super!

► **Eva Šestáková**
ZO JDS Štiavnické Bane

ZO JDS Orkucany je aktívna po celý rok

Naša ZO JDS bola založená v novembri 2001 ako prvá v Sabinovskom okrese. Zakladateľom bol p. Ferdinand Ďaďovský, v súčasnosti náš najstarší člen organizácie, lebo sa v týchto dňoch dožíva svojich 90. narodenín. Naša ZO JDS dňa

a odvoz starého papiera. 8. júna sme sa zúčastnili športových hier OO JDS v Sabinove, kde sme boli aj spoluorganizátorom. 16. augusta sme usporiadali výlet po krásach kraja a to návštevou kaštieľa v Markušovciach a Spišskej Kapituly v počte 26

zúčastnila súťaže Babička roka na OO JDS Sabinov. Všetky účastníčky boli ocenené vecnými a kvetinovými darmi. 15. októbra sa naši členovia v počte 10 zúčastnili v Šarišských Michaľanoch inštruktáže v tzv. „severskej chôdzi“.

Spevácka skupina Jonatánka je neoddeliteľnou súčasťou našej organizácie. Od svojho vzniku absolvovala množstvo vystúpení, napr. pri súťaži Babička roka, na jesenných trhoch v Sabinove, na Sabinovskom jarmoku, v Dome sociálnych služieb v rámci Mesiaca úcty k starším a pod.

Z uvedeného vidieť, že naša organizácia je aktívna i napriek tomu, že priemerný vek jej členov je dosť vysoký.

Všetko, čo sme mohli doteraz spoločne absolvovať, nie je len našou zásluhou, ale aj vďaka finančnej pomoci od primátora mesta Sabinov Ing. Michala Repaského a pracovníčky soc. odboru Mgr. Harčarikovej, ktorí sa aj pravidelne zúčastňujú na našich podujatiach. Veľmi si to vážime.

20. okt. 2022 zorganizovala stretnutie seniorov v kultúrnom dome pri príležitosti Mesiaca úcty k starším. Slávnostný príhovor na ňom predniesol súčasný predseda ZO JDS Ing. Milan Matija.

Každý rok pri tejto príležitosti robíme aj výstavu ovocia, zeleniny a výšiviek. Kultúrny program si robíme vo vlastnej réžii, lebo máme vlastnú spevácku skupinu Jonatánka. Hodnotiacu členskú schôdzu sme mali 28. apríla 2022, kde sme zhodnotili činnosť našej ZO JDS za rok 2021.

Je chvályhodné, že naši seniori si popri vlastnej práci nájdu čas i na aktívnu činnosť v ZO:

V máji 2022 sme skultúrnila a vykosili priestory detského ihriska pri KD a zorganizovali sme vyčistenie celého cyklochodníka a brehu rieky Torysa v k. ú. Orkucany. Dňa 19. mája 2022 sme sa zúčastnili vydateného výletu na pútnické miesto Lutina. 4. júna sme zabezpečili zber

účastníkov. 22. septembra sa naša Jonatánka zúčastnila Krajskej prehliadky speváckych súborov v Snine, kde sme boli ocenení primátorkou mesta Snina. 5. októbra 2022 sa naša členka Miloslava Radačovská

► **Ing. Milan Matija**
predseda ZO JDS Orkucany

Športové hry OO JDS v Michalovciach

Naša OO JDS, ktorá má celkom 1960 členov a 30 základných organizácií patri v rámci Košického kraja medzi najväčšie. Naša činnosť je pestrá a bohatá nielen na okresnej úrovni, ale aj v jednotlivých základných organizáciách. Venujeme sa kultúrno – spoločenským aktivitám, kde organizujeme prehliadky speváckych skupín i výstavky ručných prác našich členov a veru máme sa čím pochváliť. V oblasti vzdelávania seniorov sme sa tento rok zapojili aj do celoslovenskej akcie MIRRI SR a vyškolili sme 20 našich členov v získavaní digitálnych zručností.

Sú tu aj ďalšie aktivity, ako súťaž vo varení gulášu, návštevy divadiel, ale aj sociálna oblasť našich členov, keďže sa dostáva v tomto období zdravovania stále viac do popredia.

Avšak jednou z najatraktívnejších aktivít, ktorá si získala nás všetkých, sú Okresné športové hry. Tie tohtoročné sa konali 15. septembra v obci Jovsa. Pracovní-

ci obecného úradu, základnej školy a členovia ZO JDS Jovsa na čelo so starostkou obce Lubicou Čornejovou nám pripravili športoviská v areáli základnej školy, za čo im patrí naše úprimné poďakovanie.

Športových hier sa zúčastnilo celkom 136 športovcov, 18 starostov z okresu Michalovce a povzbudiť nás boli aj predseda KSK Ing. Rastislav Trnka a prednostka OU Michalovce Mgr. Jana Margová. Predseda samosprávneho kraja si s nami aj zasúťažil, dokonca získal druhé miesto v streľbe zo vzduchovky.

Súťažilo sa celkom v piatich disciplínach. Víťazi dostali medaily, ale ani ostatní účastníci neodišli na prázdno - dostali účastnícky diplom. K dobrej atmosfére prispeli aj zamestnanci Košického samosprávneho kraja, lebo pripravili pre účastníkov OŠH malé občerstvenie - čaj, kávu a koláče. Na pamiatku si každý účastník odniesol aj šálku s logom KSK. Na záver sme sa pomodlili spolu s duchovným otcom

Michalom Šandorom a na cestu domov si všetci pochutili na výbornom guláši, ktorý pre nás navarili kuchárky zo ZŠ Jovsa.

Naše športové hry bývajú úžasné nielen zo športového hľadiska, veľký význam tu má aj spoločenská stránka, nakoľko sa tu stretávajú ľudia takmer z celého okresu. Niektorí sa aj niekoľko rokov spolu nevideli, hoci predtým, než odišli na zaslúžený odpočinok, pracovali na tom istom pracovisku. A tak im jej takéto stretnutie veľmi milé.

ZO JDS Jovsa, hoci bola založená iba pred tromi rokmi, ukázala pri organizácii OŠH svoju akcieschopnosť aj dobrú spoluprácu so samosprávou obce. Ešte raz preto naša veľká vďaka patrí p. Lubicu Čornejovej a predsedníčke ZO JDS p. Milene Gazuličovej ako aj pracovníkom Košického samosprávneho kraja na čele s jej predsedom Ing. Rastislavom Trnkom.

► **Ján Butala**
predseda OO JDS Michalovce

Každý si predstavuje niečo iné, čo má spojené s dovolenkou, rekondičným pobytom, ale určite je to pohoda, príjemné prostredie a milí ľudia. Toto všetko a ešte viac nám ponúkli v južných Čechách v Sezimovom Ústí – hotel MAS.

Izby boli moderne vybavené nábytkom, TV, satelit, Wi-Fi, krásna

kláštora Želiv – kde majú super pivo a do mesta Český Krumlov, zapísaného do zoznamu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

My zo základnej org. JDS Šaštín-Stráže sme sa zúčastnili tohto rekondičného pobytu v termíne od 19.10. do 24.10.2022 a veru, nebolo ani jedného nášho člena, ktorý by

bol býval nespokojný – veď sa o nás starali ako o malé deti! Pán delegát hotela MAS, ktorý nás mal na starosti, i všetci hoteloví zamestnanci boli ochotní a milí ľudia a po celý čas nám vytvárali príjemnú pohodu. Vďaka im!

► **Mária Vizváryová**
predsedníčka ZO JDS Šaštín - Stráže

Na príjemnom pobyte v južných Čechách

kúpeľňa so sprchovým kútom a WC. Hotel sa nachádza na hlavnom námestí Tomáša Baťu, kde je aj parková úprava. Hotel má 78 izieb, wellness centrum s krytým vyhrievaným bazénom a samozrejme výťah – čo bola pre nás, seniorov, veľká výhoda. Rekondičný pobyt obsahoval bohatý rekondičný program: relaxačnú masáž, termozábal, cvičenie v bazéne, rehabilitačné cvičenie, magnetoterapiu, kyslíkovú terapiu, denne vyhrievaný bazén, výlet do mesta Tábor, plnú penziu formou bufetu aj dva spoločenské večery s hudbou. Okrem výletu do mesta Tábor boli poriadane tiež iné výlety, napr. na zámok Jemnice, dobre známe Čapí hnízdo, do

Rodičovský dôchodok

Najčastejšie otázky a odpovede

Sociálna poisťovňa pripravila na základe podnetov od klientov prehľad najčastejších otázok a odpovedí k aktuálnej téme – rodičovský dôchodok (známy tiež ako „rodičovský bonus“).

♥ *Odkedy vzniká nárok na rodičovský dôchodok? Kedy sa dôchodca - rodič dozvie, že má na tento dôchodok nárok?*

Nárok na rodičovský dôchodok vzniká najskôr od 1. januára 2023. V prvom roku, teda v roku 2023, rozhodne Sociálna poisťovňa o nároku na rodičovský dôchodok najneskôr do konca septembra 2023. Sociálna poisťovňa rozhodne iba v prípade, ak poberateľovi nárok na rodičovský dôchodok vznikne a zašle mu o tom písomné rozhodnutie.

♥ *Komu je určený rodičovský dôchodok v roku 2023, kto môže naň získať nárok?*

Nárok na rodičovský dôchodok majú poberatelia starobného dôchodku, invalidného dôchodku, vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku, a výsluhového dôchodku, vyplácaného po dovŕšení dôchodkového veku v prípade, ak dieťa takéhoto poberateľa odvádzalo v roku 2021 poisťné na dôchodkové poistenie Sociálnej poisťovni.

♥ *Musím o rodičovský dôchodok pre svojich rodičov osobitne požiadať?*

Nie. Rodičovský dôchodok biologickému rodičovi alebo osvojiteľovi poistenca prizná Sociálna poisťovňa automaticky. Výnimkou je situácia, ak si dieťa neželá, aby bol priznaný rodičovský dôchodok jednému alebo oboom biologickým rodičom/osvojiteľom. V týchto prípadoch o tom zašle do 28. februára 2023 Sociálnej poisťovni vyplnený formulár **Vyhlásenie fyzickej osoby na účely nároku na rodičovský dôchodok**.

♥ *Bude musieť dieťa platiť na odvodoch do Sociálnej poisťovne viac, aby mohli jeho rodičia dostať rodičovský dôchodok? Neznižuje sa mu v budúcnosti kvôli tomu dôchodok?*

Nie, odvody na dôchodkové poistenie zostávajú rovnaké. Priznanie rodičovského dôchodku rodičovi / rodičom / „náhradným rodičom“ neznamenajú ani zvýšenie poisťného a ani zníženie dôchodkových dá-

dičovský dôchodok a určovať jeho sumu z vymeriavacích základov dieťaťa spreď dvoch rokov.

♥ *Je výška rodičovského dôchodku nejako ohraničená? Koľko maximálne môže rodič od dieťaťa dostávať?*

Áno, je ohraničená – v roku 2023 bude maximálna výška rodičovského dôchodku predstavovať sumu **21,80 € mesačne**. Ak vznikne nárok na rodičovský dôchodok viacerým

vok v budúcnosti. **Rodičovský dôchodok vyplatený vašim rodičom neznižuje váš budúci dôchodok.**

♥ *Ako dlho bude nárok na rodičovský dôchodok trvať? Budú rodičia stále dostávať rovnakú sumu rodičovského dôchodku?*

Ak nárok na rodičovský dôchodok vznikol v roku 2023, Sociálna poisťovňa bude každý ďalší kalendárny rok posudzovať, či sú naďalej splnené podmienky nároku na ro-

poberateľom dôchodku, maximálna suma úhrnu rodičovského dôchodku je 3 % z vymeriavacích základov dieťaťa. Takto určená suma zároveň nemôže byť vyššia než 43,60 € mesačne, čo predstavuje 3 % jednej dvanástiny 1,2-násobku všeobecného vymeriavacieho základu platného v kalendárnom roku 2021.

Viac odpovedí na otázky o rodičovskom dôchodku nájdete na www.socpoist.sk.

Čím žijeme v našej MsO JDS Senec

Výbor MsO JDS v Senci pre svojich členov pripravil niekoľko jesenných aktivít.

Videli sme dve divadelné predstavenia s hercami Novej scény v Bratislave. Prvé vystúpenie „Boy band“ sa konalo na bratislavskom hrade. Zážitok sme mali veľmi silný, i keď

bola ukrutná zima a nepomáhali nám ani deky, ktoré Nová scéna divákovi poskytla. Predstavenie bolo rozlúčkovým, lebo po 11 rokoch bolo stiahnuté z repertoáru.

Tento deň sme využili aj na návštevu Bratislavy. Niektorí si vybrali prechádzku Bratislavou a jej histo-

rickými zákutiami a podaktorí zvolili vychádzku na Slavín, týčiaci sa nad mestom.

Druhé predstavenie „Osobný strážca“ bolo tiež zaujímavé. Tak tiež sme vycestovali včasnšie, čo sme využili na kavičku, či iný druh občerstvenia v uliciach Bratislavy.

Od leta každú stredu na štadióne Slávia pravidelne športujeme - po dobrej rozcvičke a strečingu, ktorý vedie člen nášho výboru Števo Mrva, hráme volejbal, basketbal, petang. Pod vedením Ľudmily Mihálovej sa lepšie v pohybových kreáciách, nacvičujeme tanec. Podobne aj našu myseľ cvičíme v dvoch kurzoch anglického jazyka. Chválimo našich dobrovoľných lektorov - Danka Hričíková a Tony Wye s nami trpezlivo pracujú.

V októbri sme si spravili výlet do Košíc, navštívili sme opáľové bane, botanickú záhradu, videli sme divadelné predstavenie Chrobák v hlave a v krátkosti sme si prezreli hrad Stará Ľubovňa a zámok Betliar.

Na našom stretnutí ku Dňu úcty starších sme mali veľmi pekný program. Okrem všetkých detských vekových kategórií sa svojim kovbojským tancom predstavili i naše členky.

Pravidelné piatkové stretnutia nás tiež tešia, bohatá vrava a dobrá nálada ako i workshopy nás obohacujú. Naposledy nás naša Vierka Herčanová naučila vyrábať krásne ozdoby na torty. Je potešiteľné, že vedenie kurzov si zabezpečujeme sami z našich radov. Aj to dokazuje stále vysokú aktivitu našej organizácie.

► **Mgr. Mária Juranová**

11. XI. o 11:00

koľko životov padlo vždy za obeť? Nikdy nie len na jednej strane! Vojny berú, kosia na oboch stranách! Berú životy, ničia hodnoty vytvorené ľudskou prácou a ničia aj samotnú Zem – naše jediné vesmírne útočisko.

Keby sa tak dalo – ako vo veršoch vzýva mier nezabudnuteľný P. O. Hviezdoslav – navždy zodvihnúť z ťažko skúšanej Zeme olivovú ratolesť mieru! Zabudnúť, navždy zatradiť ľudskú zlobu a nahradiť ju zmierením, pozitívnu energiou v prospech človeka, v prospech ľudstva!

- na koľkých pietnych miestach sa práve v tom čase opätovne rozohoreli plamienky sviečok a kahančekov? Pri koľkých pamätníkoch obetiam vojen sa zastavili ľudia, aby v tichu spomínali na tých, ktorým vojna vzala život? Prvá aj druhá svetová ...

Ako ťažko sa po nich hojili rany, ako dlho pretrvával žiaľ za blízkymi navždy stratenými! Ani nebolo kde hľadať ich hrob - len každoročne práve pri pamätníkoch v tichom bôli zapalovať sviečku, klásť kvety spomínania.

Plynú roky, plynú desaťročia a ľudstvo opäť denne hľadá na kruté výčiny vojny. Nie jednej – na koľkých miestach na našej planéte už vzplanuli ohne lokálnych vojen,

Dokáže to človek? Dokáže to ľudstvo? Možno každý dobrý, hoci malý krok dnes, zajtra, každý ďalší deň je naším príspevkom, vkladom, záväzím na váhach osudu celej našej planéty.

V redakčnej pošte máme založený ne jeden článok o tom, ako si naši členovia JDS uctili tento deň, napr. v Bratislave Rači, v Partizánskej Ľupči, Příbovciach ... pán Jozef Křivánek, predseda ZO JDS Oščadnica píše: „**Medzinárodný deň vojnových veteránov si každoročne naša ZO JDS v Oščadnici pripomína dňa 11.11.o 11 hod 11 min ako dôstojnú spomienku nielen na padlých v dvoch svetových vojnách, ale tiež počas rôznych ďalších ozbroje-**

ných konfliktov. Aj toho roku sme sa stretli v tento deň a v ten presný čas členovia ZO JDS aj ďalší občania obce na pietnej spomienke pri pomníku padlých vojakov (občanov obce) pri kostole. V spolupráci s Obecným úradom a Farským úradom sme položili veniec, kvety a zapálili sviečky, kedy zazneli zvony oščadnického kostolika.“

Nebol to iste len jeden zvon, veď Deň veteránov si pripomínajú mnohé krajiny po celom svete. Pre mnohých nie je novinkou informácia, že **na pamäť padlých sa každý rok rozozvučí nad mestom Rovereto v Taliansku „Zvon mieru“**, zhotovený z iniciatívy miestneho farára Dona Rosaro zo zbraní a munície, ktoré zostali na bojisku v okolitých horách. Pravdepodobne je to najväčší funkčný zvon na svete. Od r. 1965 sa nachádza na návrší nad mestom. Je zavesený na oceľovej konštrukcii, okolo ktorej stojí 114 stožiarov s vlajkami štátov, ktoré prispeli na výrobu tohto zvona.

Aj **symbolika červeného maku ako spomienka na vojnové hrôzy** je zaužívaná vo väčšine demokratických krajín zasiahnutých svetovými vojnami. Preto si táto tradícia našla svoje dôstojné miesto aj na Slovensku.

► - red. -

Výstava, ktorá inšpiruje aj nás, seniorov

Naši členovia ZO JDS Štiavnické Bane sú zároveň aj členmi SZTP v Banskej Štiavnici a máme takto výbornú spoluprácu, pretože sa nám rozširuje ponuka akcií, na ktorých sa môžeme zúčastniť.

1.6.2022 sme sa takto zúčastnili na slávnostnej vernisáži celoslovenskej výstavy fotografií očami ľudí s telesným postihnutím „Tak to vidíme my“ v Múzeu Čierneho orla v Liptovskom Mikuláši. Privítali nás zástupcovia SZTP, múzea aj mesta L. Mikuláš. Tento jubilejný 5. ročník otvorila predsedníčka SZTP Ing. Monika Vrábľová. Veľmi sme sa na výstavu tešili, lebo aj niektorí naši členovia prispievajú svojimi fotografiami už tretí rok a dnes sme to zažili aj osobne. Bolo to ako darček k MDD! Ved' vidieť toľko krásnych a zaujímavých fotografií na vlastné oči to je nádherný zážitok a zároveň povzbudenie do ďalšej činnosti.

27.9.2022 sme získali ocenenia pre našich členov, ktorí sa zúčastnili tohto ročníka.

Organizátori nám zaslali nielen diplomy, ale aj všetky vystavené fotografie a bulletin z výstavy, aby sme sa tešili aj doma. Fotografovanie je obľúbená činnosť v našej TO JDS, preto sme radi, že SZTP organizuje takúto výstavu. Gratulujeme a želáme ďalšie úspechy v umeleckej tvorbe všetkým úspešným vystavovateľom!

SLOVÁ...

Sú mocnou silou každého z nás.
Vedieť s nimi čarovať nie je vždy ľahké.
Nahlas, potichu, prísne, či nežne ?
Ako má znieť môj hlas?

Porozumenie, láska, milé slovo, odpúšťanie -
to všetko môžeš mať.
Ale nikdy nezabudni,
musíš vedieť aj ty milovať a odpúšťať.

Pondelok, a už je tu nedeľa.
Každý deň prináša niečo nové.
Radosti, starosti, úsmevy, bolesti
a nesmie chýbať úprimnosť v slove.

Detstvo, mladosť sú preč, vzal ich neúprosný čas,
aj spomienky sa tratia, s tým sa musíš vyrovnáť.
Nesmúť, sú drobnosti, každý deň ti spomienku vráti -
objatie, darček, obrázok z prežitých čias.

Nezabúdaj na porozumenie a lásku blízkych.
Obdar ich slovom, činom milým.
Oni s tebou tie časy minulé prežili
a so čťou – sú tvojou súčasnosťou.

► **Autorka: Mária Opáthová,**
82-r. členka súboru Slniečnice z Topoľčian,
kedysi herečka
kedysi herečka Radošinského naivného divadla

Vďaka SZTP aj organizátorom výstavy sme prežili inšpiratívne spoločné príjemné chvíle. Možno sa odhodláme takúto milú akciu zorganizovať aj u nás.

► **Eva Šestáková, predsedníčka ZO JDS Štiavnické Bane**

Zlaté ruky oravských seniorov

Dňa 13. októbra 2022, v rámci mestských osláv Mesiaca úcty k starším, OO JDS Dolný Kubín usporiadala už po šiestykrát prezentáciu ukážok z činnosti seniorov vo voľnom čase „Zlaté ruky oravských seniorov“.

Podujatie sa uskutočnilo v priestoroch mestského kultúrneho strediska (MsKS), ktoré bolo zároveň spoluorganizátorom a vytvorilo dôstojné podmienky. Keď sme v r. 2015 prvýkrát rozbiehali túto akciu, bola

to skúška, či sa nám to podarí, či to budeme môcť organizovať aj v ďalších rokoch. Na našu veľkú radosť si podujatie hneď prvý rok získalo veľa priaznivcov a bol záujem, aby sa založila tradícia. Už v druhom roku sme dali možnosť účasti aj nečlenom JDS a s potešením sme privítali účastníčky zo susedných okresov - Tvrdošína a Námestova. Počty vystavujúcich sa nám rozrastali od počiatkových 21 až na 34 v predposlednom ročníku.

Vystavovatelia prezentovali ručné práce z oblasti výšiviek, háčkovania, pletenia, šitie ľudových krojov, rôzne techniky prác z papiera, dreva, kovu, vosku, mydla, maľované obrazy, maľovanie na skle, výrobky z nových umelohmotných materiálov, vianočné a veľkonočné ozdobné predmety, betlehemy, hračky z kovu a dreva, syrové výrobky, kuchárske a cukrárske výrobky atď. Bola to celá plejáda výrobkov, ktoré si našli svojich obdivovateľov od

Upozornenie

Ústredie Jednoty dôchodcov na Slovensku, OZ, si Vás dovoľuje upozorniť, že zo spoločenských, kultúrnych, športových a turistických akcií organizovaných ZO, MsO, OO, KO aj ústredím JDS sú vyhotovované zvukové a obrazové záznamy i fotografie, ktoré sa následne využívajú na spravodajské a propagačné účely o aktivitách JDS na jej jednotlivých stupňoch i na verejnosti.

Účasťou na týchto podujatiach udeľuje fyzická osoba súhlas s vyhotovovaním fotografií a iného audiovizuálneho materiálu a s jeho zverejnením na adrese webového sídla, oficiálnych stránok sociálnych sietí organizácií JDS a v periodiku Tretí vek výlučne za účelom prezentácie alebo poskytnutia informácií o podujatiach, v súlade s § 12 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka i v znení čl.13 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady EÚ o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46 ES neskorších predpisov.

najmenších až po najstarších. Naším zámerom bolo prezentovať hlavne tradičné ručné práce a remeselnícke výrobky starších už takmer zabud-

nutých remesiel a ukázať, z čoho všetkého sa dajú vyrobiť krásne užitočné či ozdobné predmety.

Dva predošlé roky bola však do-

vtedajšia séria prerušená z dôvodu zlej pandemickej situácie, takže sme sa veľmi tešili, že sme tento rok mohli nadviazať na dobre rozbehnutú tradíciu. Viac účastníkov predošlých ročníkov nám v predošlých dvoch rokoch odišlo na večný odpočinok, niektorí už neprišli kvôli horšiemu zdravotnému stavu, ale získali sme zas nových. V tomto roku sme mali 25 účastníkov - takmer všetko ženy. Novinkou bolo aj zastúpenie Denného centra v Dolnom Kubíne.

Potešení sme boli diváckou účasťou. Keďže sa výstava konala - podobne ako posledné štyri roky - v rámci mestských osláv Mesiaca úcty k starším, hlavnými obdivovateľmi boli seniori, ktorí prichádzali do MsKS na programy pripravené mestom pre nich. Nechýbali však ani žiaci základných ale aj materských škôl. Podujatie pri otvorení osobnou účasťou podporili aj primátor mesta Dolný Kubín Ing. Ján Prílepok, pracovníci MsÚ, riaditeľka MsKS Mgr. Martina Mesárošová, predsedovia základných organizácií JDS nášho okresu, ale napr. aj starosta obce Malatína Mgr. Zdenko Kubáň.

U detských divákov najväčší úspech zožala Antónia Jedináková zo Sedliackej Dubovej, ktorá takmer polovicu svojich vystavovaných exponátov - ručne pletených a šitých hračiek - rozdala. Už tradične sa výstavy zúčastnil aj Ing. Peter Pagáčik z Istebného, ktorý vystavoval svoje drevorezbárske práce. V r. 2019 spolu s p. Jozefom Dudášom reprezentovali náš okres a zároveň aj Žilinský kraj na celoštátnej výstave Zlaté ruky v Trenčíne.

Úspešní však boli všetci vystavujúci, pretože naplnili základný cieľ podujatia - ukázať širšej verejnosti, ako dokážu seniori využívať čas na zaslúženom odpočinku a zároveň inšpirovať ostatných vrstovníkov, ale aj mladších, k obdobnej činnosti. V závere všetci vystavovatelia dostali na pamiatku aj ako poďakovanie pekné účastnícke listy.

► **Ing. Štefan Stieranka**
predseda OO JDS Dolný Kubín

Fašiangy v Sučanoch

Folklorná skupina zo Stankovian

Na hodnotiacej členskej schôdzi v MSO Ružomberok

Seniori zo Senca pod Devínom

Z GALÉRIE NAŠICH AKTIVÍT - 2022

Seniori zo Svitú pri petangu

Seniori zo Štiavnických Baní v Bruseli

V ZO JDS Šaštín Stráže

ZO JDS Veľký Šariš na výlete